

Buitengewoon leuk

Beleidsplan voor spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte

Gemeente Montferland 2026-2036

Inhoudsopgave

Beleidsplan voor spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte

Voorwoord	03
1. Inleiding	04
2. Visie en ambities	06
3. Ambities en acties	08
4. Uitvoering en beheer	15
5. Financieel	19
6. Samenvatting en aanpak	20

Bijlagen

1: Onderzoek	21
2: Speelruimtekaarten	26
3: Uitvoeringskaarten	30
4: Programma van eisen voor nieuwbouw	34
5: Inspiratiebeelden	
Centrale buurtplekken	37
Omvormen	38
Sportplekken	39
Groen, circulair en duurzaam	40
Inclusiviteit	41
6: Begrippenlijst	42

Apart document
Onderzoeksrapportage

Colofon

Titel	Buitengewoon leuk Beleidsplan voor spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte
Opdrachtgever	Gemeente Montferland
Opdrachtnemer	Speelplan BV Transistorstraat 53b 1322 CK Almere 036 5236127 www.speelplan.nl

Datum	Oktober 2025
-------	--------------

Voorwoord

Gemeente Montferland wil al haar inwoners, van jong tot oud, een aantrekkelijke woonomgeving bieden met voldoende ruimte om te kunnen spelen, bewegen en ontmoeten. Hiervoor is in 2015 het plan opgesteld 'Spelen in Montferland'. De afgelopen jaren is er een sterke behoefte ontstaan om dit plan te updaten naar huidige trends en ontwikkelingen en meer koppelingen te maken met andere beleidsterreinen zoals sport en beweging, groen en inclusie. Voor u ligt dit geactualiseerde beleidsplan. Hierin bouwen we verder op het vorige beleidsplan en nemen we nieuwe kansen en ontwikkelingen mee.

Een goede speelruimte levert een bijdrage aan tal van ontwikkelingen die van grote waarde zijn voor de gemeente en haar inwoners. Buitenspelen en bewegen is niet alleen leuk, maar ook gezond en belangrijk voor de motorische, creatieve en emotionele ontwikkeling van kinderen. Door te spelen ontwikkelen zij motorische, cognitieve, sociale, creatieve en emotionele vaardigheden die belangrijk zijn om deel te nemen aan de samenleving. Buitenspelen en bewegen is gezond, draagt bij aan de sociale contacten in de buurt en biedt spel- en beweegmogelijkheden die binnen niet mogelijk zijn. En dit geldt zeker niet alleen voor kinderen. Goed ingerichte speel-, sport- en ontmoetingsplekken stimuleren niet alleen kinderen, maar ook volwassenen om naar buiten te gaan en elkaar te ontmoeten, wat goed is voor het individuele welzijn en vitaliteit van onze inwoners.

Het opstellen en uitvoeren van dit plan kunnen wij niet alleen. Interne en externe stakeholders zijn betrokken bij de ontwikkeling en onze inwoners hebben input kunnen leveren over de huidige openbare speel- sport- en ontmoetingsruimte én waar zij kansen zien. Dit zorgt voor een plan dat gedragen wordt door alle betrokkenen én door onze inwoners. Zo kunnen we ervoor zorgen dat *Montferland buitengewoon leuk blijft!*

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het speelbeleidsplan van de gemeente is toe aan een actualisatie. Actuele ambities binnen de gemeente en nieuwe trends op het gebied van de openbare speel- sport- en ontmoetingsruimte, vragen om aanpassingen in het speelbeleid. In dit nieuwe beleidsplan nemen we het volgende mee:

- **Basis is goed**
De basis van het oude beleidsplan is goed en veel van de ambities uit 2015 zijn nog steeds actueel.
- **Gewijzigde demografie en behoeften inwoners Montferland**
Het was niet duidelijk of de inrichting van de speel- en sportplekken nog aansloot bij de demografie van de kernen en wijken én de huidige wensen en behoeften van de inwoners van Montferland. Ook jongeren, volwassenen en senioren vragen steeds vaker om voorzieningen op onze speel- en sportplekken.
- **Inclusie**
Alle inwoners moeten zich welkom voelen in onze gemeente. Ook de openbare speel- en sportruimte moet ruimte bieden voor iedere leeftijd en beperking.
- **Klimaatadaptatie, duurzaamheid en circulariteit**
De gemeente Montferland ziet klimaatadaptatie en duurzaamheid als belangrijke thema's die ook zichtbaar moeten zijn binnen dit nieuwe beleidsplan.
- **Wijziging in kosten**
De richtbedragen voor de herinrichting van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken zijn op dit moment te laag. Inflatie door o.a. Covid, heeft voor een flinke prijsstijging in materiaal- en personeelskosten gezorgd.
- **Investeren in de gezondheid van onze inwoners**
Uit monitorgegevens (Gezondheidsmonitor GGD VO, 2022) blijkt dat het percentage volwassenen en ouderen dat hun gezondheid als (zeer) goed ervaart afneemt. Onder onze jeugd voldoet slechts 15% aan de beweegrichtlijn van minstens een uur per dag matig intensief bewegen. We investeren daarom in gezondheidspreventie door promotie van bewegen en sporten.

1.2 Scope

Dit plan is gericht op de gehele openbare ruimte van de gemeente Montferland. De **70 formele speel-, sport- en ontmoetingsplekken** met een glijbaan, schommel of tafeltennistafel, maar ook de mogelijkheden om elders in de openbare ruimte te spelen en sporten (de vrije speelruimte), zoals op stoepen en in het bos. Speel- en sportplekken die niet in beheer zijn van de gemeente en (openbare en niet-openbare) schoolpleinen zijn ook meegenomen tijdens het onderzoek. De speelruimtekaarten met daarop alle formele en informele speelruimte zijn te vinden in bijlage 2.

Het speelbeleidsplan gaat dus niet alleen over de speelplekken in de gemeente. Het plan gaat over alle locaties in de buitenruimte waar inwoners bijeenkomen om te spelen, bewegen en/of elkaar te ontmoeten. Hierbij richten de ambities en acties uit dit plan zich wel vooral op de formele speel-, sport- en ontmoetingsplekken die in beheer zijn van de gemeente en niet op zaken als fietspaden, wandelroutes en sportverenigingen.

Het speelbeleidsplan beschrijft de ambities en visie van de gemeente Montferland binnen deze scope. Niet alleen voor de bestaande plekken, maar ook voor toekomstige ontwikkelingen zoals nieuwbouwwijken.

1.3 Begrippen

Ter verduidelijking van het gebruikte jargon, is er in bijlage 6 een begrippenlijst opgenomen. Woorden die met een sterretje* zijn aangeduid, zijn opgenomen in deze lijst.

1. Inleiding

1.4 Werkwijze

Dit speelbeleidsplan is gebaseerd op een uitgebreid veldonderzoek, participatie met inwoners en gesprekken met betrokken interne en externe stakeholders*:

- **Veldonderzoek**

Tijdens een rondgang door de gemeente hebben onderzoekers van bureau Speelplan de formele en informele speel- en sportruimte beoordeeld op diverse punten zoals speelwaarde, inclusiviteit en klimaatbestendigheid.

- **Online enquête**

Inwoners konden via een online enquête input leveren voor dit beleidsplan. In de enquête werden vragen gesteld over de huidige openbare speel- en sportruimte én over de behoeften en wensen voor de toekomst.

- **Stakeholdersoverleggen**

Er is gesproken met interne en externe stakeholders die te maken (zullen) krijgen met het nieuwe beleidsplan. Zij hebben o.a. input geleverd over de gemeentelijke ambities en actuele kansen binnen de verschillende kernen.

In opdracht van de gemeente Montferland heeft bureau Speelplan in de zomer van 2024 onderzoek gedaan naar de huidige openbare speel-sport- en ontmoetingsruimte en op basis daarvan een onderzoeksrapportage en, als afgeleide daarop, dit speelbeleidsplan opgesteld. Meer informatie over het onderzoek is te vinden in bijlage 1.

Na vaststelling van dit plan wordt een uitvoeringsplan opgesteld waarin de ambities uit dit speelbeleidsplan toegepast worden op speelplekniveau. Dit speelbeleidsplan sluit aan op het Raadsakkoord 2023, de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), Beleidsplan toegankelijkheid, Groenbeleidsplan en de Sportnota. Waar mogelijk zijn koppelingen gemaakt tussen de verschillende plannen.

1.5 Leeswijzer

Na de inleiding komt in hoofdstuk 2 de gemeentelijke visie op speelruimte aan bod. In hoofdstuk 3 worden de nieuwe ambities en benodigde acties op het gebied van de openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte toegelicht. In hoofdstuk 4 gaan we in op de uitvoering en het beheer en in hoofdstuk 5 op de financiën. We sluiten af met een conclusie en advies.

2. Visie en ambities

Onder buitenspelen verstaan we:

'Buitenspelen is recreëren, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte. Vaak op speelplekken, maar ook in de natuur of op straat.' Buitenspelen is dan ook niet alleen voor kinderen, maar voor mensen van alle leeftijden.

In de praktijk betekent dit dat speel-, sport- en ontmoetingsplekken goed ingericht en beheerd moeten worden met oog voor kwaliteit, uitdaging, inclusie, groen en klimaat.

Een openbare speel- en sportruimte voor alle inwoners van Montferland is de belangrijkste vereiste voor de (her)inrichting van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de gemeente. Dit staat dan ook centraal in dit speelbeleidsplan. Daarnaast vindt de gemeente het belangrijk dat er aandacht is voor de beweegvriendelijke leefomgeving, groen én klimaat. In dit hoofdstuk wordt de gemeentelijke visie op de speel-, sport- en ontmoetingsruimte toegelicht.

2.1 Gemeentelijke visie

Het raadsakkoord 2023 "Samenwerken voor de inwoners van Montferland", de LIOR 2024, Beweeg- en Gezondheidsnota 2025-2030, Beleidsplan toegankelijke openbare ruimte, Groenbeleidsplan "Waardering voor groen!" en het Biodiversiteitsplan "Ruimte voor biodiversiteit" omschrijven standpunten en doelen die de gemeentelijke visie op de openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte weergeven.

Inclusie*

Voor mensen met een beperking is het belangrijk dat hun leefomgeving letterlijk en figuurlijk zonder obstakels is. (Raadsakkoord)

Een toegankelijke openbare ruimte is een openbare ruimte die door iedereen te bereiken en te gebruiken is. (Beleidsplan toegankelijke openbare ruimte)

Inclusieve openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken dragen bij aan een inclusieve leefomgeving waar alle inwoners zich welkom voelen.

Jongeren

Ook jongeren geven we aandacht. We willen bij jongeren de betrokkenheid bij een kern, dorp of stad versterken. Zij moeten zich verbonden voelen met hun leefomgeving. (Raadsakkoord)

Jongeren maken veel gebruik van de openbare ruimte. Door ze te betrekken bij de inrichting van sport- en ontmoetingsplekken, creëer je plekken die passen bij de behoeften van deze doelgroep en ontstaat er eigenaarschap*.

Een gezonde leefomgeving

Om gezond oud te kunnen worden, is het bevorderen van een gezonde leefstijl van groot belang. (Raadsakkoord)

De inrichting van de openbare ruimte daagt uit tot bewegen. (LIOR)

Een veilige omgeving met goed verlichte straten, veilige speelplaatsen en schone parken moedigt mensen aan om buiten te zijn en te bewegen, wat essentieel is voor een gezonde leefstijl. (Beweeg- en Gezondheidsnota)

Goede openbare speel- en sportplekken stimuleren inwoners om samen of alleen te spelen, bewegen en te werken aan hun gezondheid.

Groene leefomgeving

Montferland streeft naar een openbare ruimte die van en voor iedereen is en waarin het openbaar groen ruimte biedt voor het dagelijks gebruik, de leefbaarheid versterkt en het aantrekkelijk maakt om in te wonen en werken. (Groenbeleidsplan)

Groene openbare speel- en sportplekken dragen bij aan een aantrekkelijke groene openbare ruimte.

Klimaat, biodiversiteit* en circulariteit*

Klimaatadaptatie is vanzelfsprekend in de organisatie en wordt standaard meegenomen bij nieuwe ontwikkelingen. (LIOR)*

Het groen in de kernen wordt functioneler voor insecten, kleine zoogdieren en vogels. (Biodiversiteitsplan)

De openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken zijn geschikte locaties om bij te dragen aan regenwateropvang, extra schaduw en biodiversiteit. Dit is niet alleen beter voor het milieu maar maakt de plekken ook prettiger om te verblijven.

3. Visie en ambities

2.2 Ambities

Op basis van de gemeentelijke visie zijn vijf ambities geformuleerd. Deze ambities worden uitgebreider toegelicht in hoofdstuk 4.

1. Een uitdagend en aantrekkelijk speellandschap*

Verschillende leeftijden vragen om verschillende speelmogelijkheden. In iedere wijk of dorp is voor een brede leeftijdsgroep een passend speelaanbod dat voldoende uitdaging biedt.

2. Ruimte voor jong tot oud

Openbare speel- en sportplekken zijn niet alleen voor kinderen. Bij de (her)inrichting van plekken wordt meer ingezet op een multifunctionele inrichting die ruimte biedt aan inwoners van jong tot oud.

3. Een beweegvriendelijke leefomgeving voor iedereen

Programmering en goede openbare sportplekken dragen bij aan de gezondheid en het welbevinden van inwoners door het stimuleren van beweging.

4. Een groene, duurzame* en circulaire inrichting

Groene speel-, sport- en ontmoetingsplekken zijn niet alleen leuk en uitdagend voor onze inwoners maar dragen ook bij aan een klimaatvriendelijke en duurzame openbare ruimte.

5. Een inclusieve speel-, sport- en ontmoetingsruimte

Een deel van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken moet toegankelijk en bruikbaar zijn voor inwoners met een beperking.

3. Ambities en acties

Om gericht te kunnen werken aan een betere openbare speel- en sportruimte, zijn een vijftal ambities opgesteld. Deze ambities komen voort uit de uitkomsten van het onderzoekstraject en sluiten aan bij de gemeentelijke doelen zoals beschreven is in hoofdstuk 2 (Visie en ambities). In dit hoofdstuk worden deze ambities nader toegelicht en benoemen we de acties die ondernomen moeten worden om deze ambities te realiseren.

3.1 Een uitdagend en aantrekkelijk speellandschap

Het speellandschap in Montferland moet voldoende afwisseling in aanbod bieden, aantrekkelijk zijn en uitdaging bieden voor een brede doelgroep.

Het huidige speelaanbod in de kernen is ruim en divers maar mist voldoende uitdaging voor kinderen vanaf 9 jaar.

Schijf van Vijf

Om zorg te dragen dat het speelaanbod voldoende divers is en blijft, wordt gebruik gemaakt van de Schijf van Vijf voor buitenspelen. Dit houdt in dat er binnen elke wijk of kern zowel een goede **traditionele speelplek** is (bij voorkeur een buurtplek*) als een **sportplek** (trapveldje) en dat de vrije speelruimte kinderen moet uitnodigen om op **straat** ('t pleintje) of in het **groen** (vieze knieën) te spelen. Indien nodig kunnen **speelroutes*** aangelegd worden die kinderen (en hun (groot)ouders) de mogelijkheid geven om zich veilig van speelplek naar speelplek te bewegen. De

verschillende speelvormen uit de schijf van vijf mogen verspreid worden, maar kunnen ook samenvallen op een centrale buurt- of dorpsplek.

Divers aanbod

Door het aanbieden van een divers speelaanbod worden kinderen gestimuleerd om zich door de wijk te bewegen. Het loont immers om ook naar andere speelplekken te gaan; "daar is weer wat anders te beleven." Kinderen zullen vaker andere kinderen tegenkomen wat het samenspel en de sociale cohesie* in de wijk versterkt. Dit laatste geldt ook voor (groot) ouders die samen met hun (klein)kinderen op stap gaan door de wijk. Een combinatie van speeltoestellen en speelaanleidingen* biedt extra speelwaarde en ruimte voor fantasie en creativiteit. Op grote speelplekken wordt gekozen voor een toestelaanbod dat ook uitdaging biedt voor de doelgroep 8+. Kies voor een inrichting die het gebruik stimuleert en mensen uitdaagt tot bewegen.

Multifunctionele openbare ruimte

De openbare ruimte krijgt steeds meer een multifunctionele invulling. Dit betekent een combinatie van functies zoals openbaar groen, wateropvang, natuur, recreatie, ontmoeting, sporten en spelen. Bij de (her)inrichting van speelplekken wordt gekeken welke andere functies nog meer een plek kunnen krijgen op een locatie en hoe zij elkaar kunnen versterken. Bijvoorbeeld door de aanleg van bespeelbaar groen (klimaat en spelen) of het plaatsen van zitelementen (spelen, sporten en ontmoeting).

Kwalitatieve speelruimte

We blijven inzetten op kwaliteit boven kwantiteit. In wijken en/of kernen waar veel speelplekken dicht bij elkaar liggen worden één of meerdere speelplekken omgevormd naar locaties zonder toestellen. De ruimte blijft wel behouden en wordt in overleg met inwoners opnieuw ingericht. Het omvormen van plekken zorgt er ook voor dat kinderen worden gestimuleerd om naar andere speelplekken te gaan waardoor de kans groter is dat ze andere kinderen tegen komen. Dit komt het samenspelen ten goede. Voorbeelden van omgevormde speelplekken zijn te vinden in bijlage 5.

3. Ambities en acties

Informele speelruimte

Kinderen spelen op straat, op de stoep, op grasveldjes of in bosjes. Dit wordt ook wel 'informele speelruimte' genoemd. Kinderen kunnen daar bijvoorbeeld voetballen op een grasveldje, een hut bouwen in een bosje of op trottoirtegels krijten, hinkelen en knikkeren. Gemeente Montferland vindt het belangrijk dat kinderen dit ongestoord kunnen doen, want voor het welzijn van kinderen is het van belang dat er voldoende speelruimte in hun buurt is. De gemeente wil daarom met name bij het opheffen of omvormen (zie actie 1) van speelplekken structureel aandacht besteden aan de 'bespeelbaarheid' van de informele speelruimte.

Acties

1. Variantie in aanbod aanbrengen

Per wijk of kern moet gekeken worden of de variatie aan speelvormen voldoende is. Bij inwonersparticipatie kan vooraf al een selectie gemaakt worden van speelvormen die nog niet vaak voorkomen in de wijk of het dorp. Inwoners kunnen dan gerichter kiezen. Bij nieuwbouwwijken wordt gekeken naar het aanbod in de omliggende buurten. Ook het omvormen van speelruimte draagt bij aan het vergroten van de diversiteit. Dit houdt in dat er bij herinrichting geen speeltoestellen terug komen op de speelplek, maar de ruimte wel beschikbaar blijft voor vrij spel. Dit is altijd in dialoog met de omwonenden. Op initiatief van de buurt kunnen er wel eenvoudige

speelaanleidingen worden geplaatst. Ook kan de plek een alternatieve inrichting krijgen, bijvoorbeeld als buurtontmoetingsplek.

2. Meer aandacht voor landschap

Bij de (her)inrichting van grote speelplekken kijken we niet alleen naar het toestelaanbod maar ook naar het landschap van de speelplek. Heuveltjes, heggen en bespeelbaar groen voegen ook extra speelwaarde toe aan een speelplek. Een deel van het budget voor (her)inrichting zal daarom ook besteed worden aan het landschap.

3. Regels voor de speelruimte in onze nieuwbouwwijken

De openbare ruimte staat onder druk. Woningbouw, parkeren en wateropslag vragen allemaal om voldoende ruimte en budget waardoor er in nieuwbouwwijken vaak te weinig ruimte en budget overblijft voor spelen, bewegen en ontmoeten. Om te waarborgen dat er ook in onze nieuwbouwwijken voldoende en kwalitatief goede speelruimte komt, moeten projectontwikkelaars zich houden aan het Programma van Eisen voor nieuwbouw (bijlage 4).

4. Inwoners betrekken

Om speel- en sportplekken te creëren die passen bij de inwoners van Montferland wordt actief ingezet op participatie*. Kinderen, jongeren, volwassenen en senioren worden actief meegenomen in het ontwerpproces. Ook na de aanleg kunnen zij, waar mogelijk, een actieve rol spelen.

3. Ambities en acties

3.2 Ruimte voor jong tot oud

Een deel van de buurt- en wijkplekken wordt ingericht als centrale buurt- of wijkplek. De inrichting van deze plekken richt zich expliciet op ontmoeting, samenspel en samen sporten en heeft als doel om de sociale cohesie in de wijk of kern te vergroten.

Een speelplek kan zoveel meer zijn dan alleen een plek voor kinderen om te spelen. Bij de vorige ambitie ging het vooral om speel- en sportplekken die worden ingericht voor kinderen tot 12 jaar. We zien echter steeds vaker dat er ook plekken worden ingericht voor tieners, jongeren, volwassenen en ouderen. Daarom gaan we centrale buurt- en wijkplekken aanleggen. Inspiratiebeelden van centrale buurt- en wijkplekken zijn te vinden in bijlage 5.

Brede doelgroep

Het is niet aan te raden om voor iedere leeftijdsgroep aparte plekken in te richten. Dit bevordert zowel het wederzijds begrip als de sociale cohesie niet. Centrale buurt- en wijkplekken zijn ingericht voor meerdere leeftijdsgroepen en nodigen uit tot samen spelen, bewegen en ontmoeten. Ze hebben een inrichtingsvorm die de verblijfswaarde* en samenspel-, sport- en ontmoetingsmogelijkheden vergroot. Dit wordt bereikt door aantrekkelijke en uitdagende speel- en sportfaciliteiten en door het plaatsen van zitgelegenheid, picknickbanken en/of een watertappunt. Centrale buurt- en wijkplekken kunnen bijdragen aan het verminderen van problemen als stress, gebrek aan lichaamsbeweging en eenzaamheid. De multifunctionele inrichting biedt ook ruimte voor een inclusieve speelcultuur, waarbij het vanzelfsprekend is dat kinderen en volwassenen met en zonder beperking samen kunnen spelen en sporten. Voldoende schaduw, zitgelegenheid en kleurrijke beplanting vergroten de verblijfswaarde en maken de plek ook aantrekkelijk voor oudere inwoners.

Groene inrichting

Op de centrale buurt- en wijkplekken is er ook veel aandacht voor de natuur. Er wordt zoveel mogelijk (bespeelbaar) groen toegevoegd en waar mogelijk wordt er gewerkt met natuurlijke materialen. Afwisselende beplanting draagt daarnaast ook bij aan een betere biodiversiteit. Dit wordt verder toegelicht in ambitie 2.4: *Een groene, duurzame en circulaire inrichting.*

! Acties

1. *Aanleggen centrale buurt- en wijkplekken*
In overleg met dorps- en wijkraden wordt gekeken of er in een wijk of kern behoefte is aan een centrale buurt- en wijkplek, en welke bestaande locatie daarvoor in aanmerking komt. Indien er geen geschikte buurt- of wijkplek is, kan er ook voor gekozen worden om een schoolplein als zodanig in te richten. Dit gaat uiteraard in overleg met de school.
2. *Inclusieve inrichting*
Alle centrale buurt- en wijkplekken worden inclusief ingericht zodat ook inwoners met een beperking er gebruik van kunnen maken. Dit wordt verder toegelicht in de vijfde ambitie: *Een inclusieve speel-, sport- en ontmoetingsruimte* (pagina 13).
3. *Denk buiten de kaders*
Naast speel-, sport- en ontmoetingsmogelijkheden kan een centrale buurt- en wijkplek ook andere faciliteiten bieden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ruimte voor buurtfeesten of een pluk- of moestuin. Door inwoners actief mee te nemen in het ontwerpproces, kunnen zij aangeven waar zij nog extra kansen zien.
4. *Geef jongeren de ruimte*
De centrale buurt- en wijkplekken bieden ook sport- en ontmoetingsruimte voor jongeren. Wanneer zij (en overige inwoners) echter aangeven dat het wenselijk is om jongeren een eigen, aparte plek te geven zullen we voor jongeren (net als nu) aparte plekken aanleggen. De locatie en inrichting van deze plekken wordt afgestemd met gebruikers en omwonenden en bevatten altijd een combinatie van ontmoeting en beweging.

3. Ambities en acties

3.3 Een beweegvriendelijke leefomgeving voor iedereen

We creëren een beweegvriendelijke leefomgeving die geschikt is voor al onze inwoners.

Goede speel- en sportplekken spelen een belangrijke rol in het beweeggedrag in de openbare ruimte. De gemeente wil daarom een beweegvriendelijke leefomgeving creëren die voldoende mogelijkheden biedt voor alle inwoners om te sporten en te bewegen.

Jong geleerd

Door kinderen van jongs af aan te stimuleren dagelijks voldoende te bewegen, wordt dat later als volwassenen en ouderen ook vanzelfsprekender. Het is hiervoor belangrijk om een beweegvriendelijke leefomgeving te creëren voor jong en oud. Voor kinderen is het daarbij belangrijk dat zowel de sport- als speelplekken uitdagen tot beweging. Voldoende diversiteit en aantrekkelijke locaties zijn hierbij van groot belang.

Jongeren

Een uitdagende 'tussengroep' zijn onze jongeren. Waar kinderen nog een vanzelfsprekende beweegdrang hebben, lijkt deze bij jongeren af te nemen. Juist voor deze doelgroep is het daarom van belang om te voorzien in goede sportplekken zodat zij worden gestimuleerd om meer te bewegen. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren vragen om meer Urban Sportsvoorzieningen* zoals Calisthenicstoestellen*.

Acties

1. Verbreden sportaanbod

Om alle inwoners te stimuleren om meer te gaan sporten en bewegen én meer uitdaging te bieden, is het van belang om de diversiteit van het sport- en beweegaanbod verder te vergroten. Dit kan door het sportaanbod op bestaande speel- en sportplekken te versterken en/of

uit te breiden met bijvoorbeeld volleybal en Urban Sports (zie bijlage 5) zodat er ook meer sportfaciliteiten voor jongeren komen. Voor deze doelgroep blijven we ontmoetingsplekken combineren met sportvoorzieningen.

Bij de (her)inrichting van speel- en sportplekken kijken we kritisch naar het sportaanbod in de wijk of kern en kiezen we, in overleg met inwoners, sportvoorzieningen die een goede aanvulling zijn op het bestaande aanbod. Inwonersinitiatieven zoals het Tijmenveldje blijven we stimuleren. Met beweegaanleidingen* wordt op een laagdrempelige manier het sportaanbod verbreed en worden inwoners (jong en oud) aangezet tot kleine beweegmomenten. Voorbeelden van vernieuwende sportvoorzieningen en beweegaanleidingen zijn te vinden in bijlage 5.

2. Integrale aanpak

Bij het realiseren van een beweegvriendelijke leefomgeving is een integrale aanpak vereist. Daarbij wordt uitgegaan van samenwerking tussen verschillende gemeentelijke domeinen (jeugd, infra, groen, spelen, sport), sportaanbieders en gebruikers/inwoners. Een bundeling van budget, ervaring, kennis en netwerk maakt het mogelijk om knelpunten tijdig te signaleren en kansen te benutten, met name bij het inzetten op activiteiten en de inrichting van (nieuwe) sportplekken. We zijn hier al mee begonnen in de Beweeg- en Gezondheidsnota Montferland 2025-2030 en zullen hier actief op blijven inzetten.

3. Programmering aanbieden

Om het gebruik van bestaande en nieuwe sportplekken te stimuleren wordt ingezet op structurele programmering. De gemeentelijke afdelingen spelen en sport werken daarvoor samen met interne en externe partners zoals Welcom, fysiotherapeuten, BSO's en sportscholen. De nadruk komt de eerste jaren te liggen op het verbeteren van het gebruik van bestaande voorzieningen zoals de sportroutes en beweegtuinten*. We stimuleren het opzetten en behouden van sport- en beweeggroepjes door inwoners zoals jeu de boules voor senioren of een wandelgroep.

3. Ambities en acties

3.4 Een groene, duurzame en circulaire inrichting

De inrichting van onze speel-, sport- en ontmoetingsplekken houdt ook rekening met het milieu.

Biodiversiteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid zijn belangrijke thema's binnen de gemeente Montferland. De herinrichting van de openbare speel- en sportruimte moet daarom rekening houden met diverse vereisten en wensen op dit gebied. We willen, waar nodig speelplekken vergroenen en wadi's* aanleggen voor het opvangen van extreme regenval. Daarnaast verschijnen er steeds meer onderzoeken die bevestigen dat bewegen in een groene omgeving niet alleen de ontwikkeling van kinderen bevordert, maar ook de (geestelijke) gezondheid van volwassenen. Voorbeelden van groene, duurzame en circulaire speel- en sportplekken zijn te vinden in bijlage 5.

Natuurlijke speelplekken

De keuze voor vergroening van de openbare ruimte past bij uitstek bij de groene gemeente Montferland. Natuurlijke speelplekken met water, takken en modder bieden vaak ook indirecte en directe voordelen, zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en natuureducatie. Natuurlijke speelplekken worden door kinderen vaak uitdagender ervaren dan een traditioneel ingerichte speelplek met toestellen omdat zij, mits voldoende gevarieerd, spelenderwijs leren hun grenzen te verleggen en om te gaan met risico's.

Het uitgevoerde onderzoek laat wel zien dat inwoners vaak vragen om een combinatie van natuurlijk spelen en traditionele toestellen.

Biodiversiteit

Natuurlijk ingerichte speel-, sport- en ontmoetingsplekken bieden ook ruimte voor de natuurlijke ontwikkeling van planten en dieren, voor zover dat binnen de bebouwde kom mogelijk is. Bij de keuze voor de beplanting wordt gekozen voor soorten die de biodiversiteit vergroten. Heggen, struiken en bomen bieden voedsel en schuilplaatsen voor insecten, egels en vogels.

! Acties

1. Groene inrichting als uitgangspunt

Een groene inrichting met een natuurlijke ondergrond, voldoende schaduw, natuurlijke materialen en (bespeelbaar) groen, is altijd het uitgangspunt bij de (her)inrichting van speel-, sport- en ontmoetingsplekken. Hier wordt alleen vanaf geweken als dat noodzakelijk is. Bijvoorbeeld omdat de speeldruk erg hoog is (kunstgras en rvs toestellen) of een plek inclusief ingericht gaat worden (verharde ondergronden).

2. Hergebruik van materialen

Grondstoffen worden steeds schaarser en duurder, tegelijkertijd belanden er nog steeds veel bruikbare materialen bij het afval. Door creatief te denken kunnen veel materialen hergebruikt worden. Zo kan bijvoorbeeld de glijgoot van een afgeschreven speeltoestel gebruikt worden voor een taludglijbaan of van stoeptegels een nieuwe speelaanleiding gemaakt worden. Toestelleveranciers maken steeds vaker speeltoestellen met onderdelen van afgeschreven toestellen. Bij de (her)inrichting van speelplekken wordt aan de ontwerpers en leveranciers gevraagd om zoveel mogelijk materialen en toestel(onderdelen) her te gebruiken.

3. Duurzame keuzes

Wanneer gebruik wordt gemaakt van nieuwe materialen en toestellen maakt de gemeente daarin duurzame keuzes. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met duurzame ondergronden zoals gras, boomschors en zand. Indien mogelijk komen deze van een lokale bron. Wanneer er gewerkt wordt met een kunstondergrond hebben circulaire materialen de voorkeur.

4. Aanpassen beheerbudget

Het beheer van groene speelplekken is kostbaarder dan het beheer van traditionele speelplekken. Om dit op te vangen is het beheerbudget verhoogd.

3. Ambities en acties

3.5 Een inclusieve speel-, sport- en ontmoetingsruimte

Iedereen moet kunnen spelen, bewegen en ontmoeten, ook inwoners met een lichamelijke en/of geestelijke beperking.

Het bieden van een inclusieve speel- en beweegcultuur, waarin het vanzelfsprekend is dat inwoners met en zonder beperking samen spelen en bewegen, is een belangrijke ambitie waar de gemeente Montferland de komende jaren aan gaat werken en die ook staat opgenomen in de Beweeg- en Gezondheidsnota en het Beleidsplan toegankelijkheid.

VN Verdrag Handicap

Nederland heeft in 2016 het VN Verdrag Handicap geratificeerd. Daarmee is benadrukt dat de rechten van inwoners met een beperking hetzelfde zijn als andere mensen. Met de ondertekening wordt de belofte gemaakt hindernissen voor deze groep weg te nemen en het mogelijk te maken dat zij gelijkwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving en daarmee de openbare ruimte. Speel-, sport- en ontmoetingsplekken zijn belangrijke openbare voorzieningen. Hier moet iedereen gebruik van kunnen maken, ook inwoners met een beperking.

SamenSpeelAkoord

Om het belang van goede speelruimte voor kinderen met een beperking beter onder de aandacht te krijgen is in 2019 het SamenSpeelAkoord gelanceerd door o.a. de Speeltuinbende, de Minister van Gehandicapten-zaken, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de VNG. Het akkoord stimuleert gemeenten om te werken aan een inclusieve speelcultuur door bij de (her)inrichting van speel- en sportplekken rekening te houden met inclusiviteit. Voor kinderen met een beperking zijn goede speel- en sportplekken, waar ze vriendjes kunnen maken

en samen kunnen spelen in de eigen woonomgeving, ontzettend belangrijk. Inclusiviteit gaat echter verder dan inclusieve speelplekken voor kinderen. Ook jongeren en volwassenen hebben recht op inclusieve sport- en ontmoetingsplekken. Zo stimuleren we beweegactiviteiten en ontmoeting tussen inwoners met én zonder beperking.

Wettelijke verplichting

In tegenstelling tot openbare gebouwen geldt er (nog) geen wettelijke verplichting om speel- en sportvoorzieningen toegankelijk voor mensen met een beperking te ontwerpen en aan te leggen. Gemeente Montferland gaat hier wél rekening mee houden bij de inrichting van een deel van de toekomstige speel-, sport- en ontmoetingsruimte.

! Acties

1. Toepassen 100-70-50 richtlijn

Verschillende praktijkonderzoeken geven richtlijnen voor een integraal toegankelijke speelvoorziening, zoals de Inspiratiebundel Aan de slag met samenspelen (VNG: 2019). Hierin wordt gebruik gemaakt van de 100-70-50-richtlijn:

- Een kind of inwoner met een beperking moet zich 100% welkom voelen.
- 70% van de speelplek moet voor iedereen toegankelijk zijn (paden, ondergronden)
- 50% van de speelaanleidingen is gericht op ontmoeting en samenspelen en biedt speelplezier aan alle kinderen.

Bij de herinrichting van de sociale buurtplekken wordt deze richtlijn toegepast. De nadruk zal op kleine ingrepen liggen zoals de aanleg van verharde paden, ondergronden en luie trappen*. Bij de keuze van nieuwe speel- en sporttoestellen wordt gekozen voor toestellen die zowel door kinderen met als zonder beperking te gebruiken zijn. Het

aanpassen van andere speel- en sportplekken wordt alleen overwogen als er vraag naar is vanuit inwoners en er voldoende draagvlak is. Voorbeelden van inclusieve speel- en sportplekken zijn te vinden in bijlage 5.

2. *Aangepast bewegen in de openbare ruimte*

De 100-70-50 richtlijn gaat niet alleen over spelen maar ook over bewegen. De sportvoorzieningen op de sociale buurtplekken worden ook (deels) toegankelijk voor inwoners met een beperking. Hierbij valt te denken aan verlaagbare basketbalpalen en voetbalveldjes met een brede ingang.

3. *Inclusief inrichten voor een brede doelgroep*

Bij het ontwerp wordt niet alleen gekeken naar fysieke toegankelijkheid, maar ook naar de behoeften van mensen met andere beperkingen zoals verminderd zicht of een autismespectrumstoornis. Dit doen we bijvoorbeeld door herkenbare paden in contrasterende kleuren aan te leggen en door veilige speelhoekjes te creëren in speeltuinen. Ook worden sport- en ontmoetingsmogelijkheden gecreëerd voor volwassenen en senioren met een beperking. Denk hierbij aan ouderen met dementie en de bereikbaarheid van jeu de boulesbanen met een rollator.

4. Uitvoering en beheer

Om de ambities uit dit beleidsplan goed vorm te kunnen geven is het van belang om duidelijke kaders vast te stellen voor uitvoering en beheer. Dit hoofdstuk licht deze kaders toe. De gestelde kaders komen, samen met de planning en financiën, in het uitvoeringsplan te staan. Dit aparte document wordt gebruikt door de regisseurs van Team Beheer Openbare Ruimte en uitvoerende partijen wanneer we de openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken gaan (her)inrichten.

4.1 Uitvoeringskaarten

Aan dit beleidsplan worden een uitvoeringsplan en -kaarten gekoppeld. Hierin staat opgenomen welke ingrepen er op de formele speel-, sport- en ontmoetingsplekken nodig zijn om de ambities uit dit beleidsplan te behalen en om het speellandschap van de gemeente Montferland te verbeteren. Deze zogeheten impulsen zijn onderverdeeld in twee categorieën; spelen en inclusie. Binnen een impuls zijn verschillende ingrepen mogelijk. Bij 'spelen' kan dit bijvoorbeeld het aanleggen van bespeelbaar groen zijn, maar ook de plaatsing van een groter of uitdagender speeltoestel. Bij 'inclusie' bijvoorbeeld het plaatsen van een toegankelijk toestel of het aanleggen van verharde paden en ondergronden.

Naast impulsen worden ook voorstellen gedaan voor het omvormen van enkele speel- en sportplekken en het aanleggen van een aantal nieuwe speel- en sportplekken. Voor de aanleg van nieuwe locaties worden aparte budgetten aangevraagd.

De uitvoeringskaarten zijn te vinden in bijlage 3. Let op; deze zijn niet bindend. Het uitvoeren van de voorgestelde ingrepen en de uitvoeringsjaren kunnen nog aangepast worden. Bijvoorbeeld omdat de veiligheidsinspectie uitwijst dat een plek al eerder vervangen moet worden of juist nog een aantal jaar mee kan.

4.2 Planning voor uitvoering

Om een goede inschatting te maken van de vervangingsopgave is aan elke speelplek een vervangjaar gekoppeld. Hierbij is voornamelijk gekeken naar de huidige staat van de toestellen en (val)ondergronden. Als het merendeel van de toestellen aan vervanging toe is, wordt de speel- of sportplek in zijn geheel vervangen. Verder zijn de vervangjaren van omliggende speelplekken geraadpleegd, zodat ingrepen zoveel mogelijk op buurniveau opgepakt kunnen worden.

Omdat het exacte vervangjaar van een speelplek slechts voor de komende 4 jaar nauwkeurig te voorspellen is, zal het uitvoeringsplan in 2030 geactualiseerd moeten worden.

4.3 Wettelijke kaders

De gemeente is verplicht veilige speelruimte aan te bieden en moet zich houden aan geldende wetten. Uit het verdrag van de Verenigde Naties (november, 1989) blijkt dat kinderen, jeugdigen en jongeren recht hebben op spelen. Het verdrag omvat alle kinderrechten en heeft in Nederland dezelfde kracht als een wet. Dat betekent dat een lokale overheid verplicht is speelruimte aan te bieden, passend bij de leeftijd van een kind.

Veelal is de gemeente verantwoordelijk voor de veiligheid van speeltoestellen en -aanleidingen in de openbare ruimte. Voor de veiligheid van spelen is het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen opgesteld (WAS). De WAS geeft normen aan voor speeltoestellen en ondergronden. Ze kunnen worden gebruikt om aan de wet (bieden van veilige speelruimte) te voldoen. Andere manieren om aan de wet te voldoen zijn: inspectie van speeltoestellen, registratie van relevante gegevens in een logboek en de registratie van acties indien er een gebrek of een onveiligheid is geconstateerd.

4. Uitvoering en beheer

4.4 Kaders voor uitvoering

Voor de uitvoering worden de volgende kaders aanbevolen:

- *Herinrichting geclusterd oppakken*
Voor de uitvoering is het waardevol om speelplekken in één keer volledig op te pakken in plaats van toestellen één-op-één te vervangen. Daarmee wordt de relevantie voor inwoners om mee te denken vergroot én ontstaan er mogelijkheden om een plek echt een andere inrichting te geven en ingrepen uit te voeren die bijdragen aan het realiseren van de beleidsambities. Ook op wijk- en dorpsniveau wordt aangeraden ingrepen tegelijkertijd op te pakken. Hierdoor kunnen ingrepen beter op elkaar worden afgestemd, wat resulteert in lagere vervangingskosten.
- *Nieuwbouw*
Bij nieuwbouwplannen en herontwikkeling moeten projectontwikkelaars zich houden aan het Programma van Eisen voor nieuwbouw (bijlage 4).
- *Kwaliteitsbewaking en evaluatie*
Het is belangrijk om de gestelde ambities en het bijbehorende uitvoeringsplan als een levend document regelmatig te updaten. Daarnaast kan dit beleidsplan tweejaarlijks geëvalueerd worden om te beoordelen of de uitgevoerde ambities daadwerkelijk leiden tot meer en beter buitenspeelgedrag en een beter leefklimaat in Montferland. Daarom is het van belang om regelmatig een herijking te maken van de concrete vervangingsopgave.
- *Openbare schoolpleinen*
We blijven het openstellen van schoolpleinen stimuleren. Afspraken en kaders zijn maatwerk en worden per school apart afgestemd.

4.5 Kaders voor inrichting

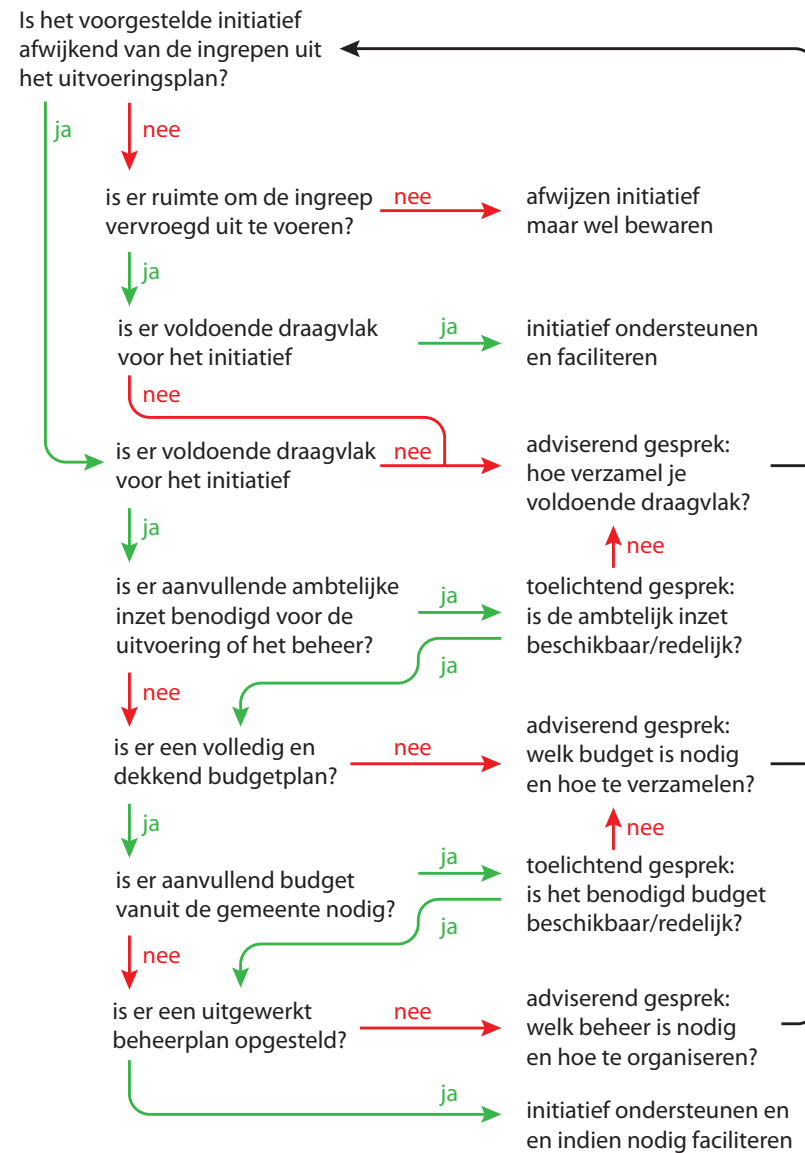
- *Combineren van toestellen en speelaanleidingen*
Ook in de toekomst zetten we in op een mix van traditionele speel- en sporttoestellen en natuurlijke speelaanleidingen, die uitnodigen tot vrij spel en ontdekking. Hierbij kan men denken aan stapstammen, klimboomstammen, speelkeien en pleinplakkers. Deze aanleidingen zijn eerder aan vervanging toe dan de reguliere toestellen. Hierdoor ontstaat ruimte om na enkele jaren de speelplekken een impuls te geven omdat er nieuwe en andere speelaanleidingen geplaatst worden. Een andere manier waarop we diversiteit blijven aanbrengen is door bespeelbaar groen aan te leggen op en langs de speelplekken. We kiezen voor sterke planten en meerstammige boomsoorten.
- *Ondergronden*
De speelplekken in de gemeente Montferland hebben voornamelijk ondergronden van zand en gras. Deze zijn betaalbaar en goed te onderhouden. Bij plekken waar de speeldruk erg hoog is en/of die (gedeeltelijk) inclusief ingericht worden, zal gekozen worden voor passende ondergronden (te denken valt aan kunstgras, rubbertegels of gietrubber*).
- *Hondenbeleid*
Op de bestaande speel-, sport- en ontmoetingsplekken is met regelmaat overlast van honden(poep). Bij de (her)inrichting van plekken is het daarom van belang dat er een duidelijke scheiding is tussen hondenuitlaatgebied en speel-, sport- of ontmoetingsplek. Dit kan gecreëerd worden met behulp van een groene afscheiding, verschillende ondergronden of, bij plekken met zeer veel overlast, bebording waarmee wordt aangegeven dat het een speel- of sport- of ontmoetingsplek betreft. Daarnaast is en blijft het belangrijk dat handhaving controleert op het uitlaten van honden in gebieden waar dit niet toegestaan is.

4. Uitvoering en beheer

4.6 Kaders voor communicatie en participatie

Om de communicatie en participatie rondom de (her)inrichting goed te laten verlopen, worden de volgende kaders aanbevolen:

- **Integrale afstemming**
Bij uitvoering moet altijd gekeken worden naar andere trajecten die gepland staan voor een buurt. Grote groenrenovaties bieden veel mogelijkheden om op aan te sluiten, maar ook de renovatie van het riool en/of bestrating is een prima moment om gelijktijdig de speelplek op te pakken. Hierdoor kunnen werkzaamheden gecombineerd worden (participatie met de buurt, grondwerk, verhardingen, groenaanplant etc.) en beschikbare budgetten zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Periodieke afstemming tussen de diverse afdelingen binnen de gemeente is belangrijk om samenwerkingsmogelijkheden in kaart te brengen. Trajecten hoeven niet alleen binnen het gemeentehuis gezocht te worden. Sportstimuleringstrajecten, grote evenementen of projecten van natuurorganisaties, sportverenigingen of scholen kunnen ook aangegrepen worden om de openbare speel, sport- en ontmoetingsruimte te verbeteren.
- **Communicatiestrategie**
De gemeente vindt het belangrijk om goed naar inwoners te communiceren over de aankomende veranderingen. Hiervoor moet, samen met de communicatiemedewerker en participatiecoördinator, een communicatieplan worden opgesteld. Hier worden de dorps- en wijkraden actief bij betrokken. Naast een participatietraject over de uitvoering zelf (planvorming), is het belangrijk om inwoners (kinderen en volwassenen) goed voor te lichten over hoe de speelruimte beoordeeld wordt en hoe de keuze tot stand is gekomen. Hierbij worden inwoners geïnformeerd over het tijdspad voor uitvoering (welke buurt of welk dorp is wanneer aan de beurt), maar ook naar de mogelijkheden van spelen zonder speeltoestellen.
- **Initiatieven**
Door het toestaan van initiatieven op of rondom de speel-sport- en ontmoetingsplekken wordt de betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel verder gestimuleerd. Goede initiatieven vanuit de samenleving die breed gedragen worden maken

4. Uitvoering en beheer

onverwachtse resultaten en samenwerkingsverbanden mogelijk. Hierbij is wel van belang dat nieuwe speel- of sportvoorzieningen na de initiële investering worden opgenomen in het beheerprogramma, zodat aanvullend onderhouds- en vervangingsbudget aangevraagd kan worden. Een stappenplan voor initiatieven staat op pagina 17.

- *Participatie met gebruikers en externe partners*

Het is belangrijk dat met name kinderen en jongeren (gebruikers) mee kunnen denken over de toekomst van de speel-, sport- en ontmoetingsruimte. Niet alleen kan hierdoor maatwerk worden geboden (wat is er nodig), maar is de betrokkenheid en het gebruik na realisatie over het algemeen beter. Ook de samenwerking met andere organisaties zoals Welcom, SSK en V.A.S. De IJsselstreek, kan de openbare sport- en speelruimte versterken. Wanneer zij gebruik willen maken van openbare speel- en/of sportplekken om bijvoorbeeld activiteiten aan te bieden, is het belangrijk dat de inrichting van deze plekken past bij deze activiteiten.

Participatie gebeurt volgens het participatiekader van de gemeente Montferland. Deze is ook online in te zien. Afhankelijk van de grootte van de speelplek en de rol van de speelplek binnen de kern of wijk, worden alleen direct omwonenden of juist alle inwoners uit de desbetreffende kern of wijk uitgenodigd om te participeren.

- *Afstemmen kaders*

Wanneer een plek wordt (her)ingericht, stemmen de projectleider Spelen en regisseur Spelen af welke kaders er meegegeven worden voor de inrichting. Denk hierbij aan de keuze voor toestellen en of er impulsen nodig zijn op het gebied van groen of inclusie. De mening van inwoners is belangrijk, maar de kaders vanuit de gemeente zijn leidend.

4.7 Kaders voor beheer

- *Natuurlijke speelplekken*

Natuurlijke speelaanleidingen en natuurlijke speelplekken vragen om een intensiever beheer dan traditionele speelplekken. Denk hierbij aan (precisie)maaien, onkruidverwijdering (brandnetels) en het schoonhouden van houten speeltoestellen- en aanleidingen. Dit heeft ook een hoger onderhoudsbudget tot gevolg. Voldoende capaciteit bij beheer en een goed onderhoudsplan zijn daarom van groot belang.

- *Particuliere toestellen*

Particuliere toestellen zijn (tijdelijke) toestellen die door inwoners zelf zijn geplaatst. Deze worden niet meegenomen met de reguliere inspecties en zijn vaak ook niet bekend bij de gemeente. In lijn met het Warenwetbesluit Attracties en Speeltoestellen (WAS) is de gemeente wel verantwoordelijk bij plaatsing in de openbare ruimte. Daarom is het niet toegestaan om particuliere toestellen te plaatsen en worden inwoners verzocht om deze te verwijderen. Indien dit niet binnen twee weken gebeurd is, zal de gemeente deze verwijderen. Zelfgebouwde hutten in de openbare ruimte zijn ook niet toegestaan en worden verwijderd door de gemeente.

- *Schoolpleinen*

Voor scholen die hun schoolplein na schooltijd willen openstellen voor openbaar gebruik, worden specifieke afspraken gemaakt met betrokken partijen. Deze afspraken omvatten onder andere het beheer, het onderhoud en de uitvoering van veiligheidsinspecties.

5. Financieel

Vanaf 2026 is er structureel een hoger budget toegekend om de herinrichting van de bestaande speel- en sportplekken uit te voeren. Ook is er budget toegekend om impulsen op het gebied van spelen (meer aanbod voor doelgroep 8+) en inclusiviteit op een aantal plekken uit te voeren. Zo zorgen we ervoor dat het speel- sport- en ontmoetingslandschap aantrekkelijk en veilig blijft voor onze inwoners.

5.1 Vervanging

Het herinrichten van speelplekken gebeurt pas wanneer de grootste speeltoestellen afgeschreven zijn. De speelplek wordt dan in zijn geheel opnieuw ingericht.

De richtbedragen voor het (her)inrichten van openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken uit het vorige beleidsplan zijn niet meer toereikend. Inflatie en externe factoren zoals Covid, hebben ervoor gezorgd dat de kosten voor arbeid en materialen de afgelopen 6 jaar zijn gestegen. Het huidige vervangingsbudget zal daarom verhoogt moeten worden om de het vervangen van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken te kunnen (blijven) bekostigen.

Om vast te kunnen stellen welke budgetten er nodig zijn voor de vervanging van de speelplekken en het uitvoeren van alle ambities zoals genoemd in dit beleidsplan, is er een financieel scenariodocument opgesteld. Deze vormt de onderbouwing voor het uiteindelijk aangevraagde vervangingsbudget. Met dit budget kunnen we het huidige speelruimtelandschap op peil houden en op grote en kleine schaal werken aan de ambities uit dit beleidsplan.

5.2 Onderhoud

Een goed areaal vraagt ook om een passend onderhoudsbudget. Voor het huidige areaal is een onderhoudsbudget van circa € 114.000,- per jaar nodig. Wanneer alle ingrepen uitgevoerd zullen worden, zal het areaal

vergoet worden en daarmee ook de onderhoudskosten toenemen. Deze zullen oplopen naar circa € 130.000,- per jaar. Deze kosten zijn niet alleen voor het onderhouden van alle toestellen en bijbehorende ondergronden, maar ook voor het tussentijds vervangen van losse toestellen (bijvoorbeeld na ernstige vuurwerkschade).

5.3 Nieuwe speel-, sport- en ontmoetingsplekken

Naast het herinrichten van bestaande speel-, sport- en ontmoetingsplekken, wordt ook de aanleg van enkele nieuwe plekken geadviseerd. Voor de aanleg van deze plekken kunnen ook aparte investeringsbudgetten en/of subsidies worden aangevraagd.

Deze voorstellen voor nieuwe plekken staan los van eventuele nieuwe plekken die voortkomen uit nieuwbouw of gebiedsontwikkeling. Deze worden begroot in het projectbudget van de nieuwbouwontwikkeling.

6. Samenvatting en aanpak

6.1 Conclusie

Montferland is een rustige, groene gemeente met een groot buitengebied. De inwoners komen graag buiten en er wordt veel gefietst en gewandeld, ook in de vele recreatie- en bosgebieden.

Kinderen voetballen graag en spelen graag in het groen. De gemeente Montferland heeft veel speelplekken, maar het ontbreekt echter nog aan voldoende aandacht voor beweging, uitdaging en inclusiviteit. Ook zijn de speelplekken niet altijd even goed onderhouden en missen vaak uitdaging voor oudere kinderen.

Het openbare sportaanbod mist voldoende diversiteit. Deze bestaat nu vooral uit trapveldjes. Er zijn wel een aantal positieve uitzonderingen zoals de beweegtuinen, het Tijmenveldje en de skatebanen.

Voor jongeren zijn er drie ontmoetingsplekken, maar het aanbod voor deze doelgroep is verder minimaal.

Veel speel- en sportplekken zijn de komende jaren aan vervanging toe. Wanneer we deze plekken niet tijdig vervangen, zullen (een groot deel) de speeltoestellen afgekeurd en verwijderd worden wat een kaalslag van het speel- en sportlandschap tot gevolg heeft.

Het is belangrijk dat er voor alle inwoners van de gemeente Montferland voldoende mogelijkheden zijn voor spelen, bewegen en ontmoeten. Hiervoor is het nodig om te voorzien in een aantrekkelijk, divers en goed verspreid speel-, sport- en ontmoetingsaanbod.

Daarnaast zijn er gemeentebrede ambities op het gebied van klimaat, duurzaamheid, multifunctioneel ruimtegebruik en het creëren van centrale ontmoetingslocaties.

Om gericht te kunnen werken aan al deze punten, zijn er 5 beleidsambities opgesteld, deze worden uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 4.

- Een uitdagend en aantrekkelijk speellandschap
- Ruimte voor jong tot oud
- Een beweegvriendelijke leefomgeving voor iedereen
- Een groene, duurzame en circulaire inrichting
- Een inclusieve speel-, sport- en ontmoetingsruimte

6.3 Aanpak

Om te voorkomen dat er een kaalslag zal plaatsvinden in de openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte en dat de kwaliteit van het aanbod op peil blijft, investeert de gemeente in zowel het beheer als de vervanging en aanleg van onze speel-, sport- en ontmoetingsplekken. Hiervoor voeren we ingrepen (impulsen) uit op meerdere bestaande plekken. Het advies is om ook enkele nieuwe plekken aan te leggen. Hiervoor wordt verder onderzoek uitgevoerd om te kijken of de aanleg van deze plekken haalbaar is.

Het beheerbudget is verhoogd zodat achterstallig onderhoud opgelost en voorkomen kan worden.

We zetten in op een betere samenwerking met interne en externe stakeholders waardoor er meer mogelijkheden ontstaan voor samenwerkingen. Zowel op het gebied van gebruik (o.a. programmering) als participatie en financiën.

Zo zorgen we voor een aantrekkelijk, groen, beweegvriendelijk en divers speel-, sport- en ontmoetingslandschap dat past bij de inwoners van Montferland.

Bijlage 1: Onderzoek

Om tot passende beleidsambities te kunnen komen is het van belang om de huidige situatie in kaart te brengen en om in gesprek te gaan met de gebruikers van de openbare ruimte. Dit veldonderzoek geeft een goed beeld van de behoeften van de gebruikers en de bijpassende verbeterkansen. In dit hoofdstuk wordt de werkwijze en belangrijkste uitkomsten van het onderzoek beschreven.

Speel- en beweegscan

Om de huidige openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken in kaart te brengen en te beoordelen is er een speel- en beweegscan uitgevoerd. Het doel van deze speelruimtescan is het in kaart brengen van de huidige bespeelbaarheid en kwaliteit van de speelplekken in de openbare ruimte. Naast het geven van een kwaliteitsoordeel, dient het onderzoek ook om de speelruimte te kwantificeren; Hoeveel speelplekken zijn er? Hoe liggen ze verdeeld over de buurten? Welke functies hebben de speelplekken en op welke doelgroep richten deze zich?

Tevens is er onderzoek gedaan naar de bespeelbaarheid van de openbare ruimte (bespeelbare straten, stoepen, plantsoenen en ander openbaar groen).

De analyse openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte is als externe bijlage toegevoegd. De resultaten van het onderzoek zijn ook verwerkt in speelruimtekaarten die te vinden zijn in bijlage 2.

Ter verduidelijking van het gebruikte jargon, maar ook om de kaders en het onderzoek goed in te leiden worden de belangrijkste begrippen kort toegelicht. Een uitgebreidere uitleg is te vinden in de analyse.

Beoordelingscriteria

Er wordt bij het speelruimteonderzoek niet gekeken naar de wettelijk voorschriften zoals omschreven in het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Wel wordt gekeken naar de speelwaarde, inclusiviteit, situering, klimaatbestendigheid en de huidige staat van de speelplek (nodigt de plek uit tot spelen en/of bewegen)

Doelgroepen

In het onderzoek is onderscheid gemaakt tussen zeven leeftijdsgroepen. In de tabel op pagina 25 zijn de speelvormen opgenomen die relevant zijn per doelgroep. Op een speelplek kunnen meerdere doelgroepen bediend worden.

Bijlage 1: Onderzoek

Type locaties

Bij de formele speelplekken wordt onderscheid gemaakt tussen kleine speel- en sportplekken, plekken voor de hele buurt en grotere plekken voor de hele kern of zelfs ook omliggende kernen. Beoordelingscriteria als “ligging” en “inrichting” worden gekoppeld aan het type speelplek. Een kleine speelplek vraagt immers echt iets anders qua inrichting dan een plek waar het hele dorp moet kunnen spelen.

Kleine speelplek en speelhoekje

Speelaanbod en omvang zijn beperkt en gericht op een jonge doelgroep (1 - 8 jaar) en direct omwonenden. Een kleine speelplek ligt vaak beschut in de woonomgeving zodat er goede sociale controle mogelijk is. Kleine speelplekken die bestaan uit een enkel (eenvoudig) speeltoestel worden niet als een volwaardige speelplek beschouwd. Deze noemen we daarom een speelhoekje.

Buurtspeelplek

Een (bij voorkeur centrale) plek in de buurt met een belangrijke ontmoetingsfunctie, uitgebreidere en uitdagendere inrichting en meer ruimte. Er is vaak een combinatie van spel en sport te vinden en vaak wordt een bredere doelgroep bediend (5-15 jaar).

Wijk- of dorpsplek

Onderscheidend door ligging of inrichting hebben deze plekken een wijk- of zelfs dorpsoverstijgende functie. Hier wordt een brede doelgroep (0 tot 100+ jaar) bediend en is sprake van een uitdagend en multifunctioneel aanbod van sport- en speeltoestellen.

Speelhoekje aan de Pastoor van Angerenstraat in Beek

Kleine speelplek aan de Schoolstraat in Kilder

Buurtplek aan de van Heeklaan in 's-Heerenberg

Wijkplek Cool Nature Park in Didam

Bijlage 1: Onderzoek

Sportplek en sporthoekje

Een sporthoekje is een simpele sportvoorziening zoals een trapveldje en is gericht op de direct omwonenden. Een sportplek heeft uitgebreidere voorzieningen zoals een sportkooi, zitgelegenheid, kunstgrasveld of uitdagende skateramps.

Jongeren OntmoetingsPlek (JOP)

Locatie speciaal ingericht voor jongeren waar zij elkaar kunnen ontmoeten. Vaak in combinatie met een sportvoorziening.

De speelbuurt

Om het belang van een formele speelplek goed in te kunnen schatten wordt in het onderzoek naar de bespeelbaarheid van speelbuurten gekeken. Dit is het deel van de kern waarin kinderen van 5/6 tot 10/11 jaar zich vrij kunnen bewegen. Drukke wegen en watergangen maar ook industriegebieden of parken zijn barrières voor kinderen. Door deze in kaart te brengen ontstaan gebieden die we speelbuurten noemen. Jonge kinderen (tot 10/11 jaar) mogen vaak niet zelfstandig hun eigen speelbuurt uit. De speelbuurt is het gebied waarin steeds moet worden gekeken of het aanbod bijdraagt aan goede speelruimte. Van belang is met name de hoeveelheid en diversiteit aan speelmogelijkheden en uitdaging binnen een speelbuurt. Om de speelruimte te beoordelen zijn daarom in elke kern de barrières ingetekend. In de uitvoeringskaarten (bijlage 3) is aangegeven welke plekken opgeheven kunnen worden of waar juist een speel- of sportplek mist.

Bevindingen speel- en beweegscan

De gemeente telt 70 formele, openbare speelplekken met speel- en sporttoestellen verspreid over de kernen Azewijn, Beek, Braamt, Didam, Kilder, Loil, Nieuw-Dijk, 's Heerenberg, Stokkum en Zeddam. Daarnaast

Sportplek skatepark in Didam

JOP bij Cool Nature Park in Didam

zijn er 2 openbaar toegankelijke schoolpleinen en 4 speel-/sportplekken die niet in beheer van de gemeente zijn.

Het aanbod bestaat uit 1 centrale wijkplek, 26 buurtplekken, 22 kleine speelplekken en 4 speelhoekjes. Ook zijn er 2 lege locaties. Er zijn 13 plekken alleen op sport gericht. Op 23 locaties (kleine speelplekken en buurtplekken) en 2 openbaar toegankelijke schoolpleinen wordt naast formeel spel ook een vorm van sport aangeboden.

Hieronder volgt een beknopte opsomming van de bevindingen van de speel- en beweegscan. Een uitgebreide beschrijving van de onderzoeksresultaten is te vinden in de onderzoeksrapportage.

- Het speelaanbod is in de meeste kernen ruim en gevarieerd.
- Er zijn veel tekenen van informeel spel in het groen.
- De speelruimte is veelal klimaatbestendig ingericht met natuurlijke ondergronden.
- De huidige staat van de speel- en sportplekken is niet overal even goed. Er is vrij veel achterstallig onderhoud.

- Het toestelaanbod richt zich voornamelijk op de doelgroep 1 t/m 8 jaar.
- Het openbare sportaanbod bestaat vooral uit trapveldjes. Er zijn wel positieve uitzonderingen zoals het Tijmenveldje, de beweegtuin in Didam en de skatebaan in Didam.
- Er is (nog) nauwelijks aandacht voor inclusie.
- Er zijn verspreid over de gemeente 3 jongerenplekken die allen een sportvoorziening hebben.

Participatietraject

Naast het veldwerk is er ook input opgehaald bij inwoners. Dit hebben we gedaan via een online enquête. Daarnaast is er gesproken met interne en externe ketenpartners zoals wijk- en dorpsraden, jongerenwerkers en collega's van andere beleidsafdelingen. De belangrijkste uitkomsten worden hieronder genoemd.

Kinderen

- ... spelen veel buiten. 96% van de kinderen speelt dagelijks of wekelijks buiten.
- ... willen vooral graag dicht bij huis kunnen spelen en sporten.
- ... zien graag een combinatie van natuurlijk spelen en traditionele speeltoestellen.
- ... willen graag nieuwe en uitdagendere toestellen op de speelplekken.
- ... vinden het leuk als er natuurlijke speelelementen toegevoegd worden aan de speelplekken
- ... voetballen en fietsen graag.
- ... willen graag een pumptrack.

Volwassenen

- ... komen vooral veel buiten wanneer men met hun kind(eren) naar buiten gaat om te spelen of wanneer men loopt naar werk, supermarkt, etc.

- ... wandelen en fietsen graag.
- ... hebben vaak een sportief rondje in het bos of recreatiegebied.
- ... sporten graag samen in een klein groepje.
- ... willen graag Calisthenics- of Bootcamptoeestellen.
- ... zien ontmoeting graag gecombineerd met spelen.
- ... geven aan dat er veel achterstallig onderhoud is op de speelplekken.

Ketenpartners

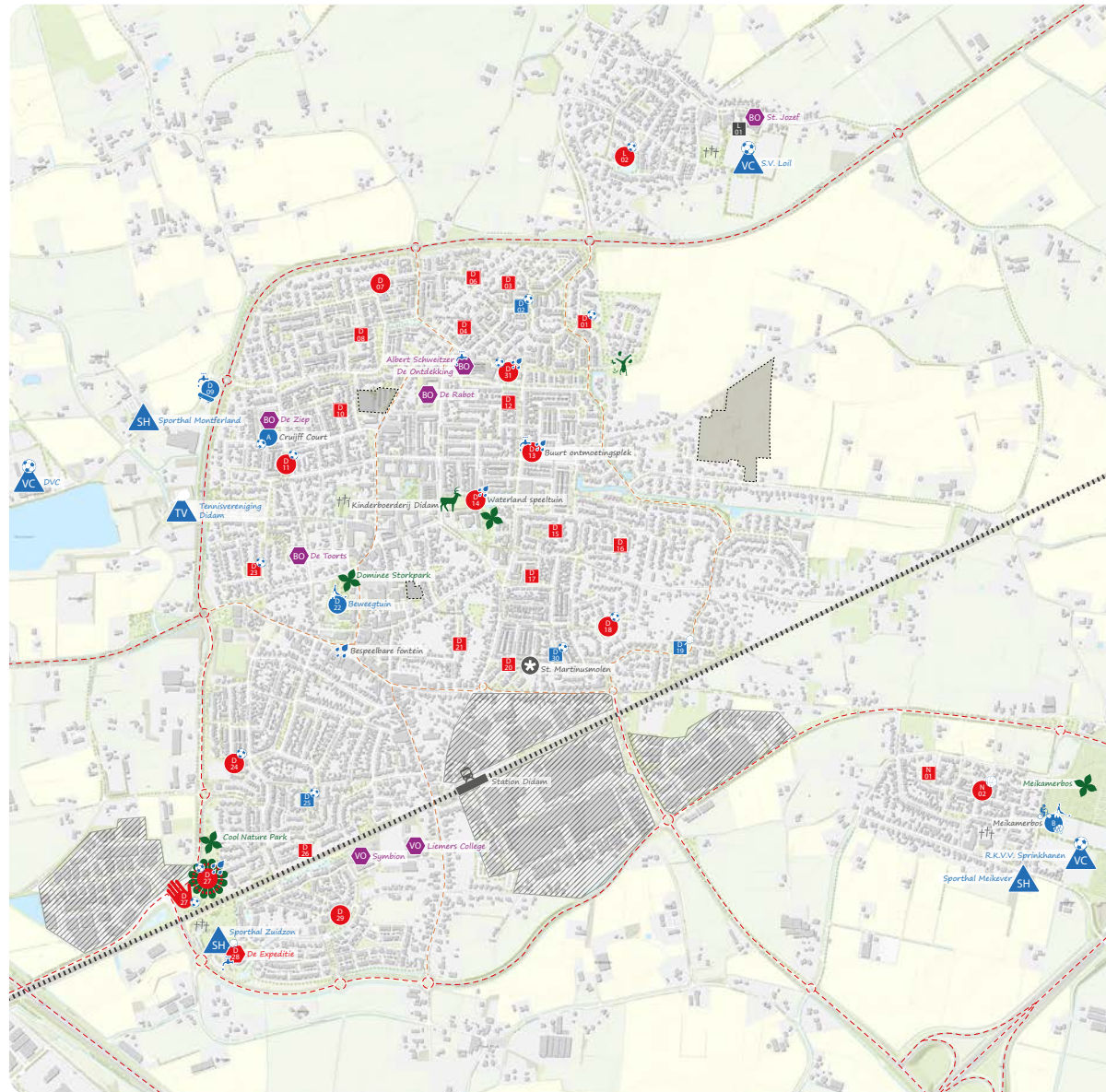
- ... vinden het belangrijk dat er duidelijke kaders zijn voor inrichting, participatie en communicatie.
- ... zijn positief over het aanleggen van centrale, multifunctionele locaties.
- ... vinden het belangrijk dat er veilige speelroutes komen in de grote kernen.
- ... zien dat crossbaantjes en de mobiele pumptrack populair zijn in de kernen.
- ... vinden het belangrijk dat er voldoende ruimte is voor natuurlijk spelen.
- ... zien dat de beweegtuinen niet heel veel gebruikt worden.
- ... vinden het belangrijk dat er meer aandacht komt voor inclusie.
- ... zien graag dat jongerenplekken altijd gecombineerd worden met een sportvoorziening.

Bijlage 1: Onderzoek

Leeftijd	Speelvorm/activiteit	Voorbeelden voor inrichting
1 t/m 4 jaar	Ontdekken van ruimtes, materialen en vaardigheden. Rollenspel en fantasiespel. Contact met andere kinderen.	Materialen zoals zand, water, gras, takjes en blaadjes. Bespeelbaar groen, kleurgebruik. Kleine, gemakkelijk toegankelijke speeltoestellen of speelaanleidingen. Beschutting en zitmogelijkheden voor ouders/begeleiders.
5 t/m 8 jaar	Samenspel, regelspel en balspelen. Gevarieerder en wilder bewegingsspel. Motorische ontwikkeling. Ontdekking en grensverlegging.	Toestellen, speelaanleidingen en materialen die samenspel, creatie en motorische ontwikkeling stimuleren. Klimmen, schommelen, hogere glijbanen. Open en besloten ruimtes, verhard en onverharde ondergronden. Natuurlijke inrichting met bespeelbaar groen. Ruimte voor fietsen en steppen.
9 t/m 12 jaar	Samenspel, sport en competitie, opzoeken risico's en onderzoekend spelgedrag. Minder regelspel. Overgang van spelen naar ontmoeten.	Trapveldje en andere sportplekken. Fysiek uitdagende en variatie in speeltoestellen. Avontuurlijke en natuurlijke inrichting met risicovolle elementen. Ruimte om zelf spel te ontwikkelen. Minder gebonden aan buurt.
13 t/m 16 jaar	Ontmoeting en sport, uitrusten en chillen (in groepsverband). Fysieke en sociale grensverlegging.	Uitdagende sportmogelijkheden zoals freerunning, skatepark en fietscross. Ruime basketbal- en voetbalvelden. Ruimte voor ontmoeting, bankjes bij sportplekken.
17 t/m 20 jaar	Ontmoeting met ruimte voor scooter en auto. Sport gericht op verbeteren vaardigheden en/of persoonlijk voorkomen.	Ruimte voor zowel individueel als in groepsverband sporten. Professionele inrichting van sportplekken. Ontmoetingsplekken buiten bebouwde kom voor scooters en auto's.
21 t/m 65 jaar	Combinatie sport, ontmoeting en recreatie.	Beweegroutes, sport- en ontmoetingsmogelijkheden bij speelplekken (sport en ontmoeting met andere ouders). Groene recreatieomgeving op loop- of fietsafstand.
65+ jaar	Bewegen, recreëren en ontmoeten.	Beweegmogelijkheden gericht op mensen met een verminderde mobiliteit. Inrichting met sporttoestellen voor onderhouden van gezonde spieren en botten. Veilige wandel en fietsroutes. Een groene recreatieomgeving op loopafstand. Ruimte voor ontmoeting.

Spel per doelgroep

- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

*Didam, Loil en
Nieuw-Dijk*

Bijlage 2: Speelruimtekaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

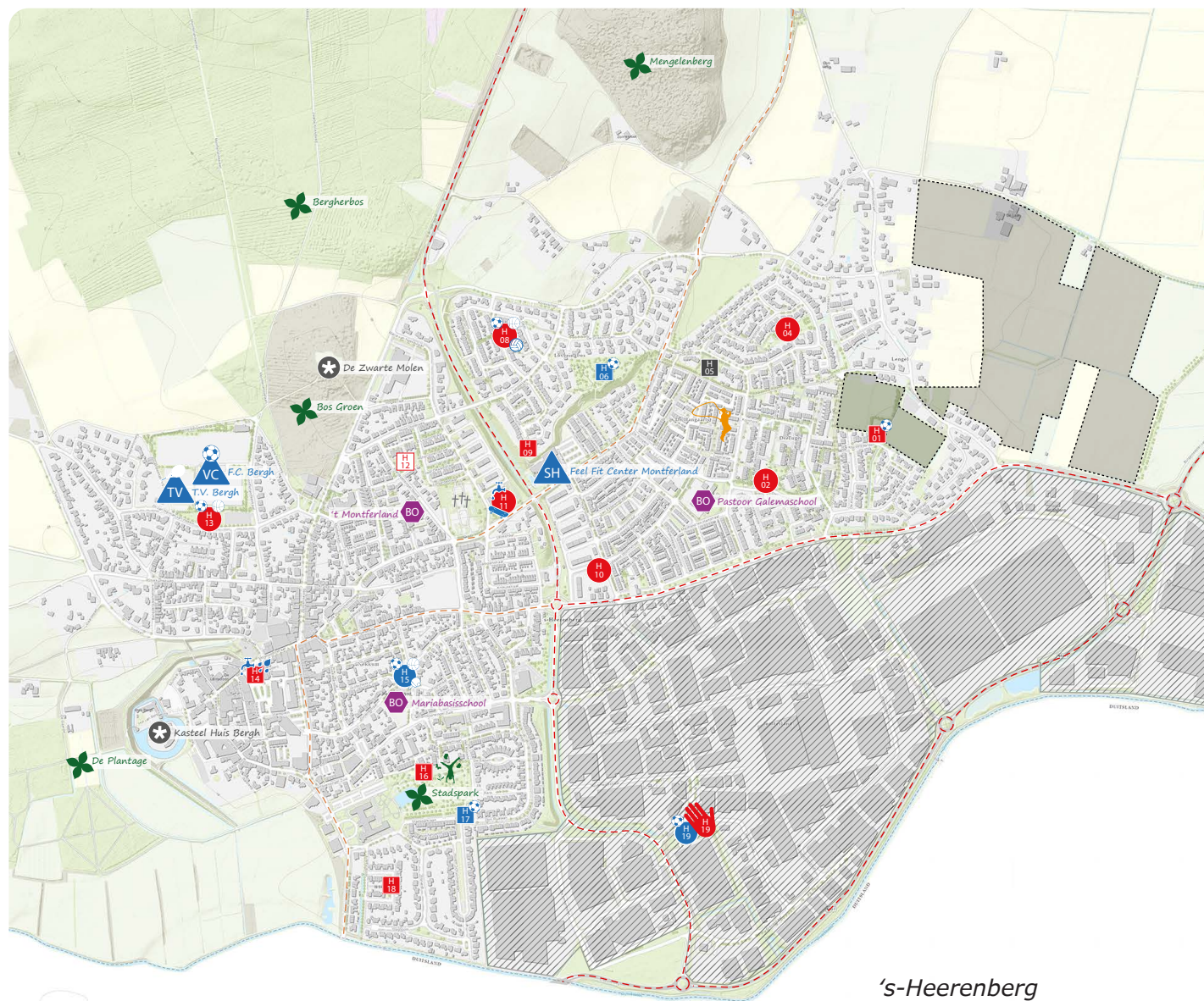
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

's-Heerenberg

Bijlage 2: Speelruimtekaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

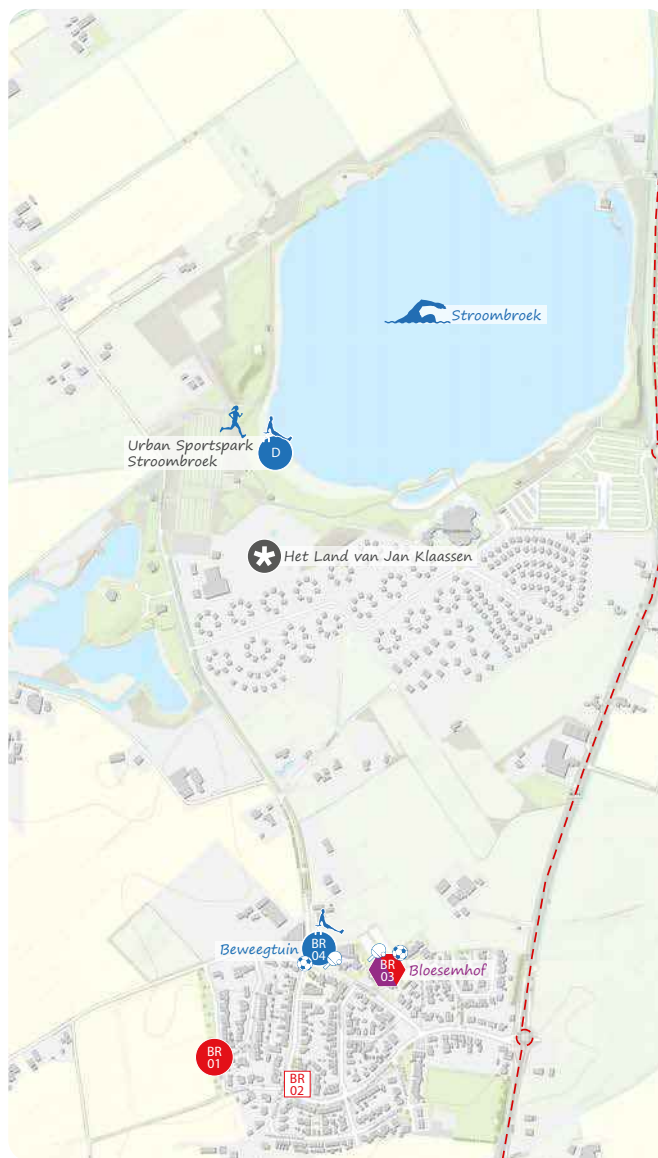
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

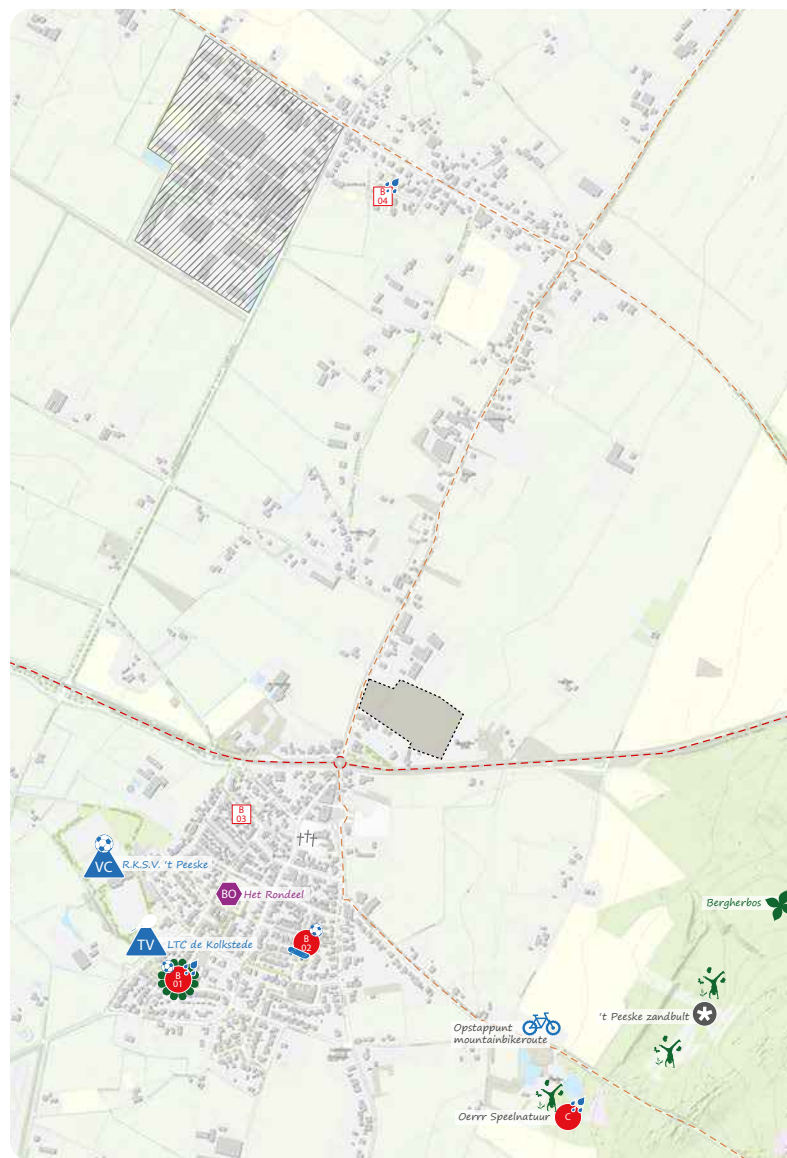
- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

Braamt

Beek

Bijlage 2: Speelruimtekaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

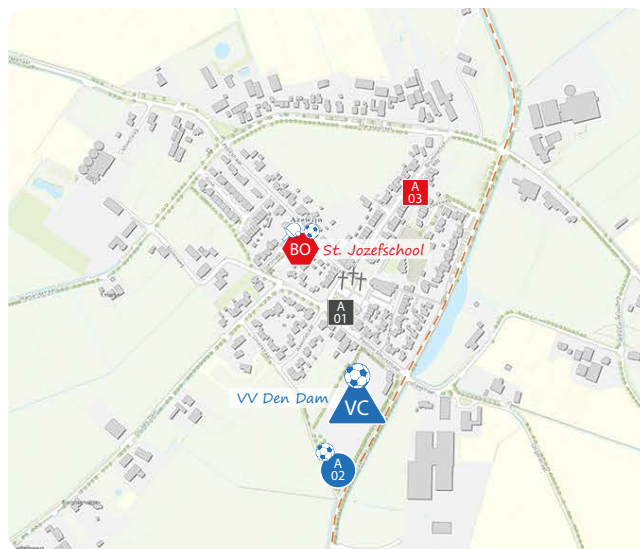
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

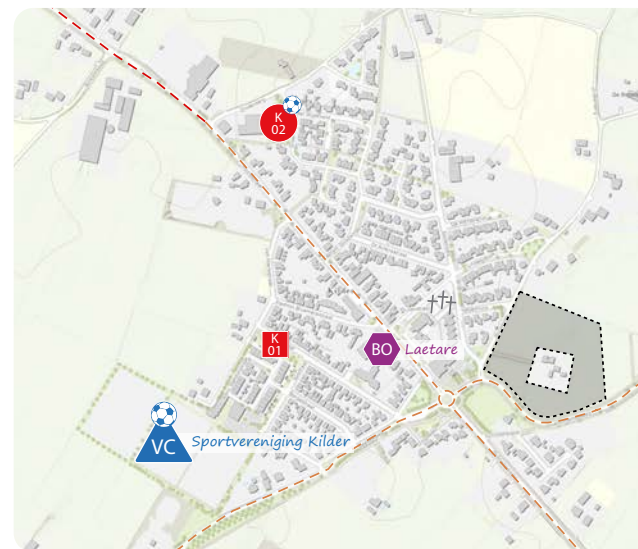
- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

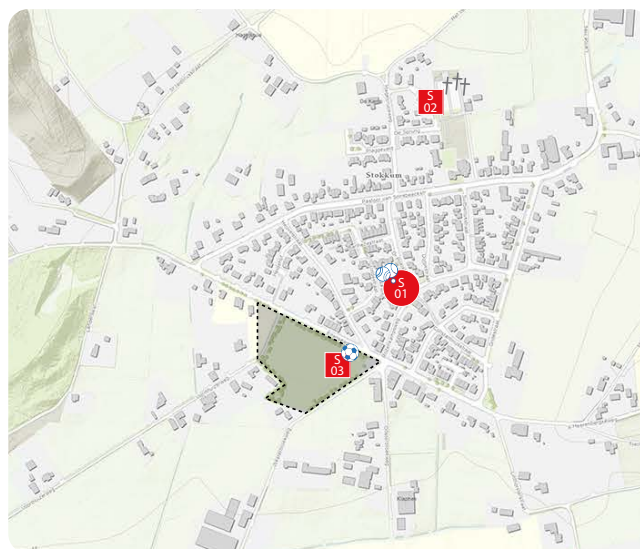
- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

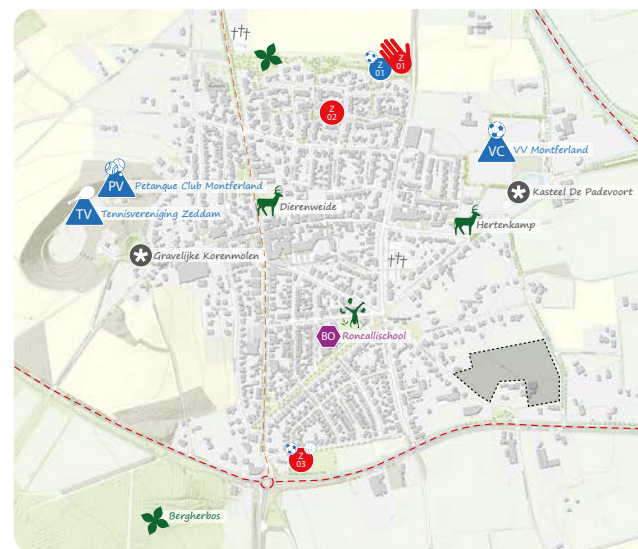
Azewijn

Kilder

Stokkum

Zeddam

Bijlage 3: Uitvoeringskaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

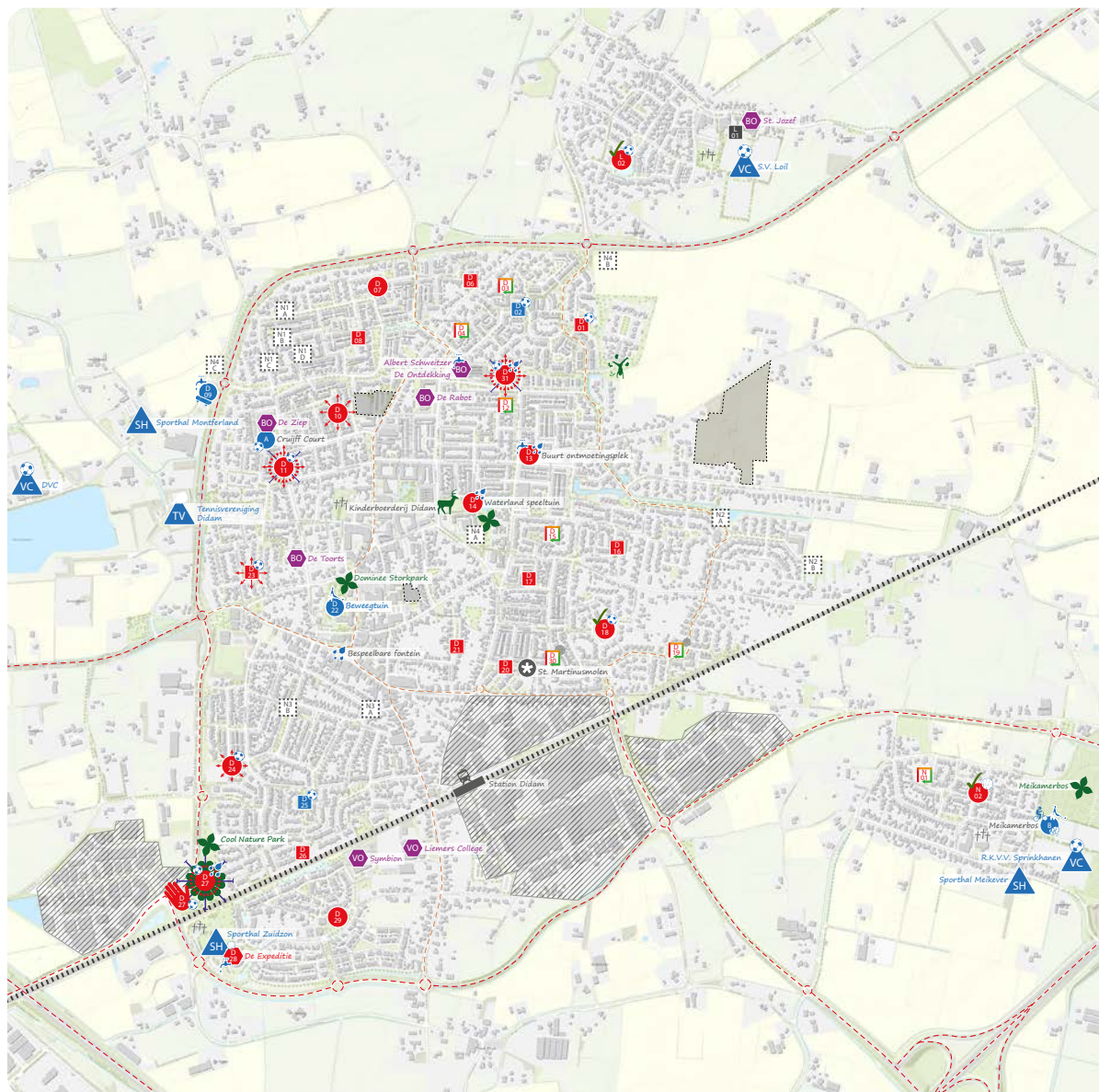
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

Legenda uitvoeringsplan

- spel toevoegen of verbeteren
- toegankelijkheid verbeteren
- omvormen
- optie nieuwe locatie
- herinrichting in 2024

Didam, Loil en
Nieuw-Dijk

Bijlage 3: Uitvoeringskaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

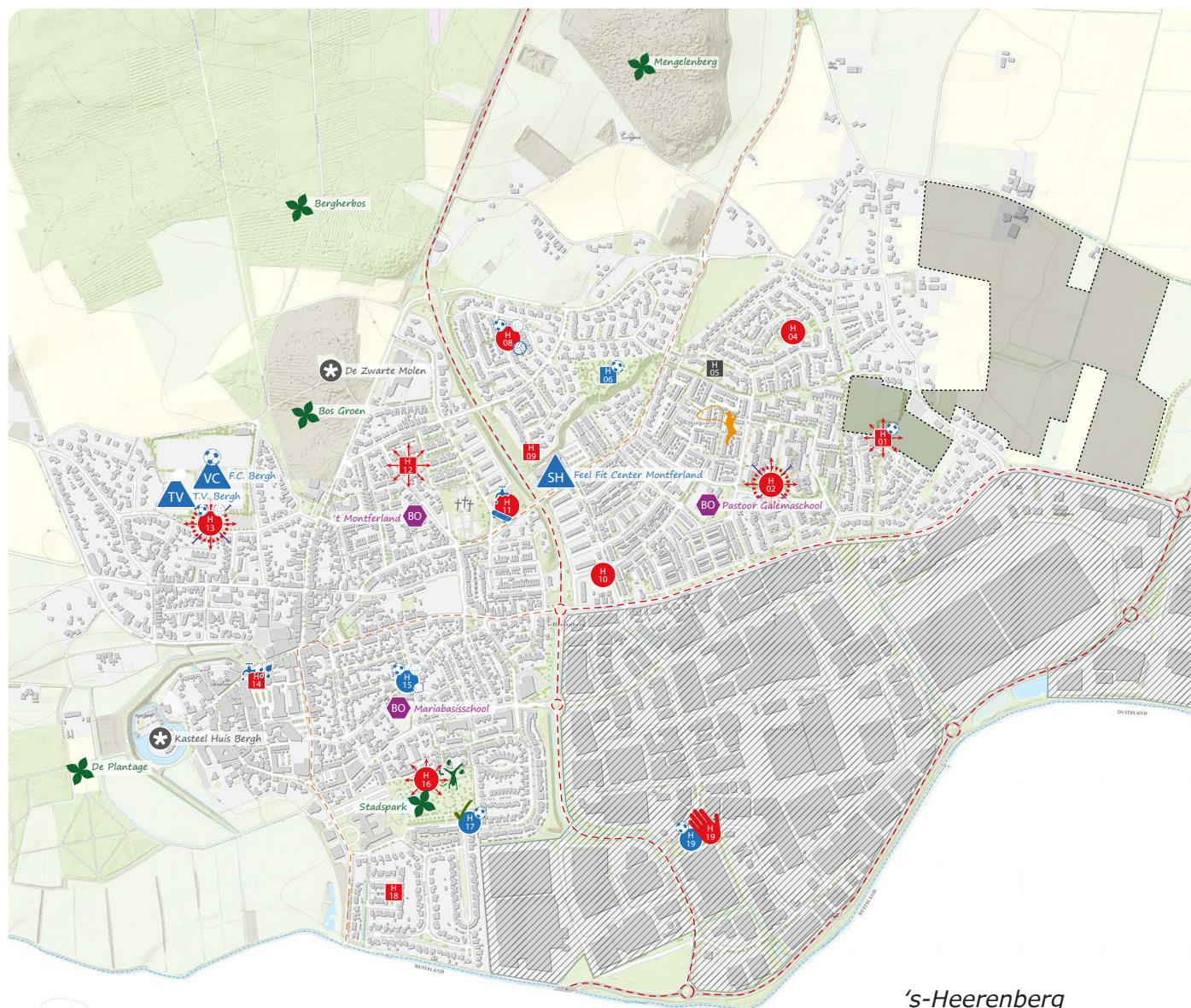
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

Legenda uitvoeringsplan

- spel toevoegen of verbeteren
- toegankelijkheid verbeteren
- omvormen
- optie nieuwe locatie
- herinrichting in 2024

Bijlage 3: Uitvoeringskaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

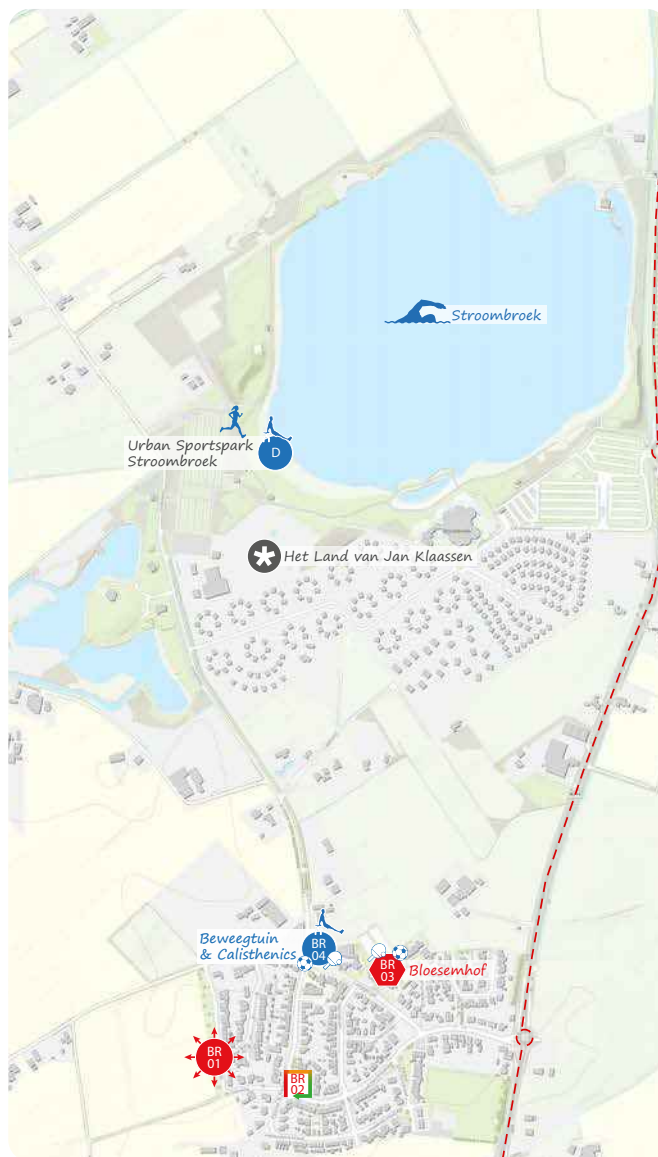
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

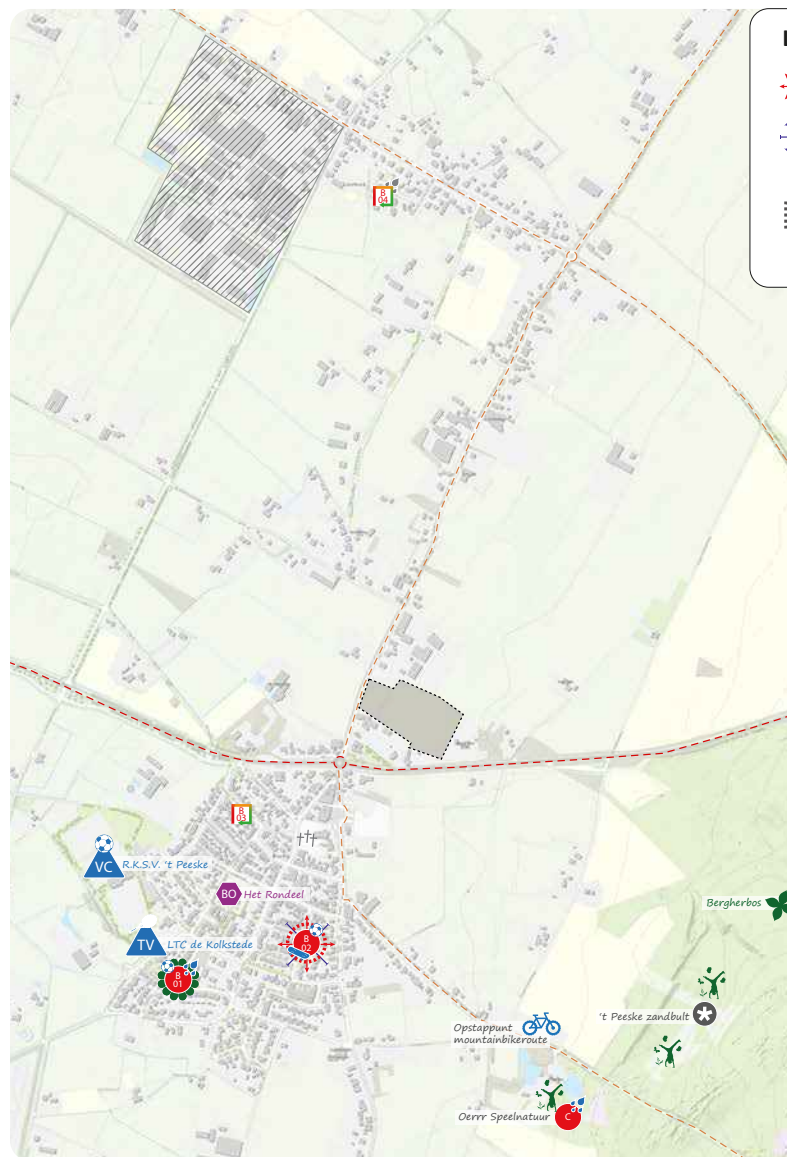
- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

Braamt

Beek

Legenda uitvoeringsplan

- spel toevoegen of verbeteren
- toegankelijkheid verbeteren
- omvormen
- optie nieuwe locatie
- herinrichting in 2024

Bijlage 3: Uitvoeringskaarten

Legenda

Type locatie

- wijkplek
- buurt speelplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- sportplek
- sporthoekje
- JOP
- school met openbaar plein
- school met niet openbaar plein
- lege / niet toegankelijk locatie

Speltype

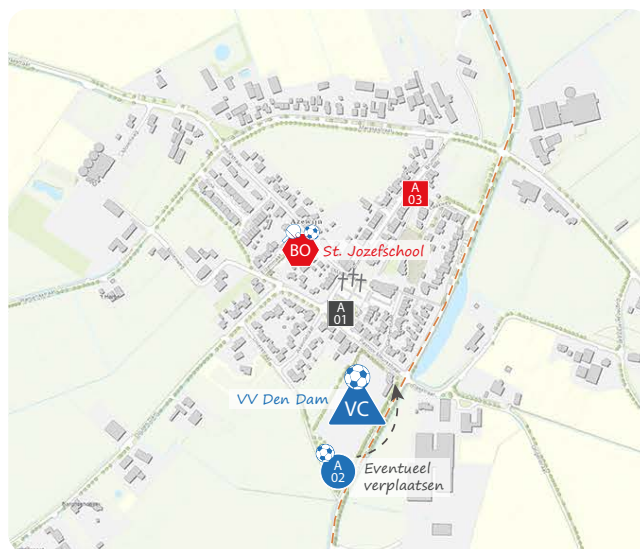
- speelplek met natuurlijk spelen
- vrije speelruimte in het groen
- vrije verharde speelruimte
- waterspel

Voorzieningen

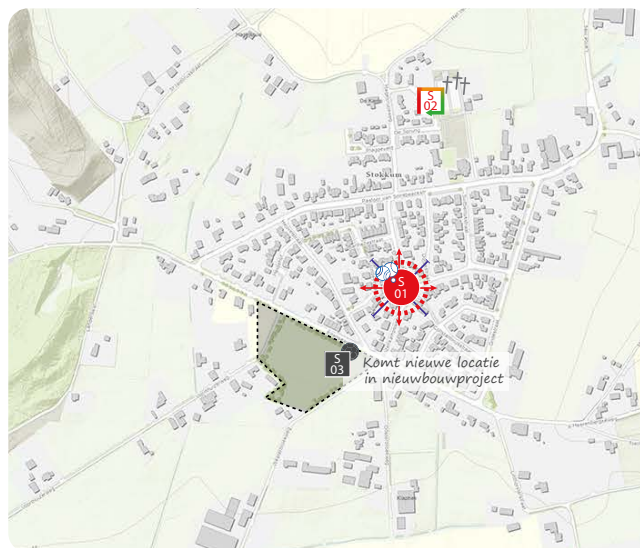
- sportclubs
- bijzondere voorzieningen
- park / plantsoen / bosgebied
- kinderboerderij
- watertappunt

Barrières

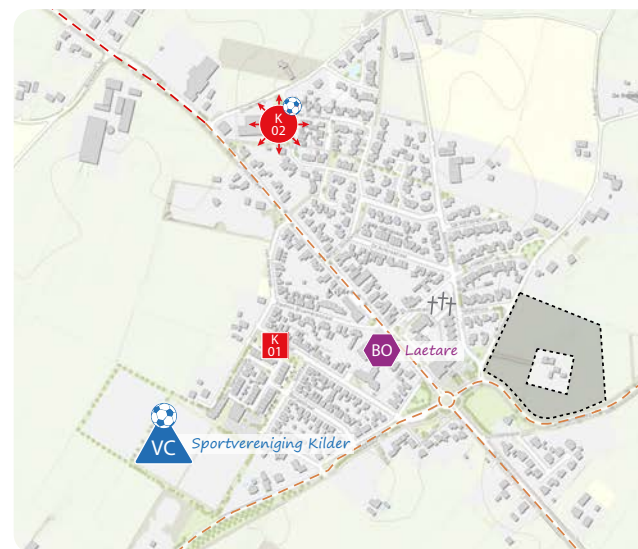
- drukke weg
- beperkt drukke weg
- spoor
- industrieterrein
- (geplande) nieuwbouw

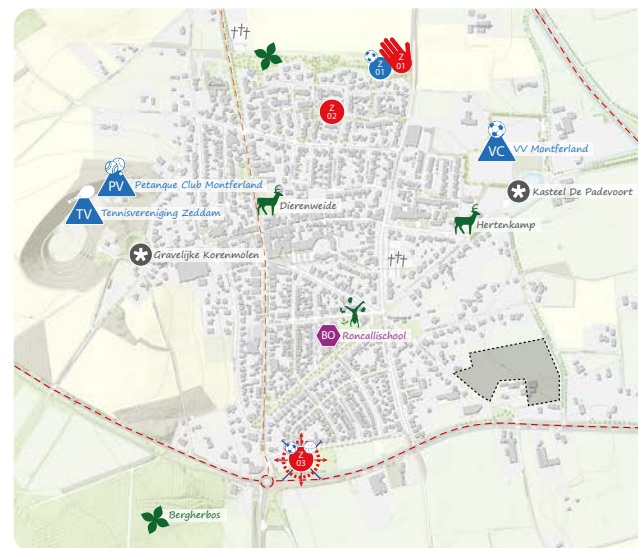
Azewijn

Stokkum

Kilder

Zeddam

Legenda uitvoeringsplan

- spel toevoegen of verbeteren
- toegankelijkheid verbeteren
- omvormen
- optie nieuwe locatie
- herinrichting in 2024

Bijlage 4: Programma van eisen voor nieuwbouw

Om ervoor te zorgen dat de openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte ook in onze nieuwbouwwijken goed wordt ingericht, heeft de gemeente Montferland een aantal kaders opgesteld voor o.a. het ontwerp, planning en de participatie. Projectontwikkelaars zijn verplicht om zich aan deze kaders te houden. De kaders sluiten aan bij de visie en ambities die opgenomen staan in het Speelbeleidsplan 2025-2035. Let op: dit zijn kaders voor nieuwbouw. Deze zijn niet van toepassing op bestaande wijken.

Algemene kaders

- De beleidsafdelingen spelen, sporten en beheer moeten tijdens alle fases van het nieuwbouwproject betrokken worden.
- Alle ontwerpen (ook tijdelijke) moeten ter beoordeling voorgelegd worden aan de afdelingen Spelen, Sporten en Beheer.
- Bij inbreidingsprojecten moet in overleg met de afdeling Spelen, worden bepaald of het noodzakelijk is dat er een nieuwe speelplek komt of dat de speelplekken in de omliggende wijken uitgebreid moeten worden om de verhoogde speeldruk op te vangen.
- Participatie met (toekomstige) inwoners is verplicht. Participatie gebeurt in overleg met de afdelingen Spelen en Communicatie.
- De speel-, sport- en ontmoetingsplekken moeten binnen 6 maanden, na oplevering van omliggende woningen, voltooid zijn. Hier mag alleen in overleg met de afdeling Spelen, vanaf geweken worden. Als alternatief kan er dan tijdelijke speelruimte gecreëerd worden.

Ruimtelijke kaders

- In iedere speelbuurt (zie volgende pagina), is minimaal 3% van de openbare ruimte beschikbaar voor formele speel-, sport- en ontmoetingsplekken (norm Jantje Beton).
- Deze ruimte is zo min mogelijk versnipperd.

- Speel-, sport- en ontmoetingsplekken in wadi's vallen niet binnen de 3% norm.
- Een kleine speelbuurt (tot 10 ha) heeft minimaal één kleine speelplek van minimaal 500 m² groot. Deze plek ligt op maximaal 200 meter afstand van iedere woning.
- Een grote speelbuurt (10ha of meer) heeft minimaal één grote speelplek van minimaal 1500 m² groot. Deze plek ligt op maximaal 400 meter afstand van iedere woning.
- Een grote speelbuurt heeft daarnaast minimaal één grote sportplek van minimaal 1000 m² groot en tenminste één trapveldje.
- Aanvullend heeft een grote speelbuurt een netwerk van kleine speelplekken op minimaal 200 meter van iedere woning.
- Speeltoestellen liggen op minimaal 10 meter afstand van woningen, sport- en jongerenplekken op minimaal 50 meter.
- Speelplekken liggen aan de voorzijde of zijkant van de woningen en moeten goed bereikbaar zijn via een voetpad.

Kaders voor inrichting

- Een groene inrichting is de standaard. Er moet voldoende schaduw aanwezig zijn en de ondergrond is van gras of valzand tenzij anders is besproken met de afdelingen Spelen en Beheer.
- De beplanting is (deels) bespeelbaar.
- Een grote speelplek moet aan de 100-70-50 richtlijn¹ voldoen.
- Voor de budgetten houden we de volgende richtbedragen aan:
 - Kleine speelplek: € 35.000,-
 - Buurtspeelplek: € 60.000,-
 - Wijkspelplek: € 80.000,- tot € 150.000,- (afhankelijk van grootte)
 - Kleine sportplek: € 15.000,-
 - Grote sportplek: € 25.000,- tot € 150.000,- (afhankelijk van type voorziening)
 - Jongerenplek: € 10.000,- tot € 35.000,- (met of zonder sportvoorziening)

¹ Een kind of inwoner met een beperking moet zich 100% welkom voelen, 70% van de speelplek moet voor iedereen toegankelijk zijn, 50% van de speelaanleidingen is gericht op ontmoeting en samenspel.

Bijlage 4: Programma van eisen voor nieuwbouw

- Een grote speelplek heeft minimaal 8 verschillende speelwaarden, een kleine speelplek minimaal 5. Bij meerdere speelplekken in één speelbuurt moeten verschillende speelwaarden gebruikt worden.
- De doelgroep voor een kleine speelplek is 0-8 jaar, de doelgroep voor een grote speelplek 0-12 jaar.
- Plaatsing van een pannakooi en/of basketbalveld gebeurt alleen in overleg met de gemeente en inwoners. Dit in verband met mogelijke geluidsoverlast.
- Grote sportplekken zoals skateparken of sportkooien, worden in overleg en met cofinanciering van de gemeente aangelegd.
- Er moet zitgelegenheid aanwezig zijn.
- Er is voldoende afwisseling in type inrichting (spelen, sport, natuurlijk, traditioneel) en leveranciers.
- Jongerenplekken worden alleen in samenspraak met de gemeente gerealiseerd.
- Wanneer er in een speelbuurt ook veel seniorenwoningen aanwezig zijn (>20%) wordt er bij de inrichting van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken specifiek rekening gehouden met deze doelgroep. Er komt meer zitgelegenheid en in de ontwerpen worden opties voor jeu de boulesbanen, beweegtuinten en/of speltafels meegenomen.

Kaders voor beheer en vervanging

- Na oplevering van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken worden deze overgedragen aan de afdeling beheer van de gemeente.
- De beheerkosten voor de eerste 5 jaar worden gedekt vanuit GREX. Deze bedragen 10% van de aanlegwaarde.
- De nieuwe plekken worden opgenomen in de vervangingsopgave van de gemeente. Er wordt gerekend met een afschrijftermijn van 15 jaar.

Speelbuurten

De speelbuurt is het deel van de buurt waarin kinderen van 6 tot 12 jaar zich vrij kunnen bewegen. Drukke wegen, watergangen, spoorlijnen maar ook industriegebieden of parken zijn barrières voor kinderen. Een buurtgrens is soms ook een niet-fysieke afspraak.

In elke speelbuurt geldt dat kinderen binnen 200 meter (actieradius) van hun woning kunnen spelen. Het type locatie (kleine speelplek, grote speelplek of wijkplek) hangt af van de grootte van de speelbuurt.

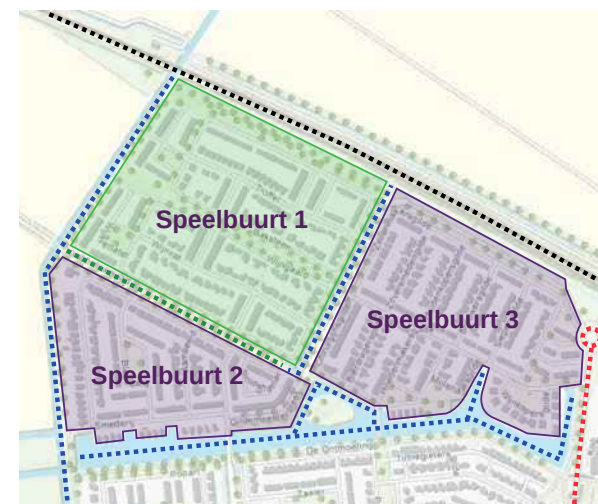
Om de speelbuurt te bepalen wordt er in de plannen gekeken of de volgende barrières aanwezig zijn:

- Drukke wegen
- Watergangen (sloten/vijvers/kanalen)
- Industrie- en bedrijventerreinen
- Spoorlijnen en busbanen
- Parkgebieden

Na intekening van deze barrières ontstaat een raster dat de speelbuurten aangeeft.

Barrières:

- Spoorlijn
- - - - - Watergang
- . - . - Parkgebied
- Drukke(re) weg

Bijlage 4: Programma van eisen voor nieuwbouw

In nieuwbouwwijken zijn in grote lijnen 3 opties mogelijk:

1. *Er worden één of meerdere nieuwe speelbuurten toegevoegd*
Er wordt een compleet nieuwe wijk gerealiseerd. Hierdoor ontstaan één of meerdere nieuwe speelbuurten. Afhankelijk van de oppervlakte van de speelbuurt komen er één of meerdere speel- en sportplekken.
2. *Er wordt een bestaande speelbuurt uitgebreid*
Door toevoeging van nieuwe woningen aan de rand van een bestaande wijk groeit een bestaande speelbuurt en moet deze opnieuw beoordeeld worden. De speeldruk neemt toe en er moet in overleg met de gemeente gekeken worden of er nieuwe speel- of sportplekken nodig zijn. Deze nieuwe plekken kunnen zowel in het nieuwbouwdeel als in de bestaande speelbuurt worden gerealiseerd.
3. *Er wordt een bestaande speelbuurt aangepast*
Door toevoeging van nieuwe woningen binnen een bestaande wijk (inbreiding) verandert de bestaande speelbuurt. De vraag neemt toe (meer inwoners), maar de ruimtelijke mogelijkheden nemen juist af (minder beschikbare ruimte). Bestaande plekken moeten mogelijk uitgebreid of verbeterd worden of er moet gezocht worden naar openbare ruimte die ingericht kan worden als nieuwe speel- of sportplek.

Bijlage 5: Inspiratiebeelden - Centrale buurtplekken

Bijlage 5: Inspiratiebeelden - Omvormen

Bijlage 5: Inspiratiebeelden - Sportplekken

Bijlage 5: Inspiratiebeelden - Groen, circulair en duurzaam

Bijlage 5: Inspiratiebeelden - Inclusiviteit

Bijlage 6: Begrippenlijst

Begrip	Definitie
Areaal	Aanwezige toestellen en ondergronden binnen de gemeente.
Beweegaanleidingen	(Voornamelijk) kleine objecten die aanzetten tot beweging. Bijvoorbeeld belijning voor spelletjes of een hardlooprondje.
Beweegtuin	Sportplek met fitnessstoestellen. Vaak ingericht voor ouderen.
Biodiversiteit	Verscheidenheid aan flora en fauna.
Buurtplek	Een (bij voorkeur centrale) grotere speelplek voor de gehele buurt. Vaak ingericht met een combinatie van spelen en sporten.
Calisthenics	Een vorm van krachttraining waarbij voornamelijk gebruik wordt gemaakt van het eigen lichaamsgewicht.
Circulariteit	Producten kunnen na gebruik nog worden hergebruikt of ingezet als grondstof voor nieuwe producten of materialen.
Duurzaamheid	Gebruik maken van producten en materialen die op een milieuvriendelijke manier worden geproduceerd, lang meegaan en hergebruikt of gerecycled kunnen worden.
Eigenaarschap	Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor de eigen omgeving.

Begrip	Definitie
Gietrubber	Valondergrond (rubber gietvloer) gemaakt van gerecycled rubber.
Inclusie	Inwoners met én zonder lichamelijke en/of geestelijke beperking kunnen gebruik maken van voorzieningen en activiteiten.
Kleine speelplek	Speelplek met beperkt aantal toestellen (meestal 2 tot 5 toestellen). Gericht op doelgroep tot 8 jaar en direct omwonenden.
Klimaatadaptatie	Aanpassingen die de effecten van klimaatverandering opvangen.
Luie trap	Een trap met een kleine hellingshoek en diepe tredes.
Pannakooi	Kleine ronde, rechthoekige of vierkante voetbalkooi. Vaak met een laag hek.
Participatie	Inwoners denken mee over voorgenomen wijzigingen en/of initiatieven.
Sociale cohesie	Een groep mensen (bijv. inwoners uit een straat of buurt) die zich verbonden voelen met elkaar.
Speelaanleidingen	(Voornamelijk) kleine objecten die aanzetten tot spelen. Bijvoorbeeld pleinplakkers, stapstammen en speelkeien.

Bijlage 6: Begrippenlijst

Begrip	Definitie
Speelhoekje	Kleine speelplek met een enkel (eenvoudig) toestel.
Speelroute	Wandelroute met speelelementen en/of speelaanleidingen op en langs de route. Vaak verbindt de route verschillende speelplekken met elkaar.
Speellandschap	Geheel van speel- en sportplekken in een gemeente.
Sportroute	Route met sportelementen en/of sportaanleidingen op en langs de route.
Stakeholders	Personen en organisaties die invloed ondervinden en/of kan uitoefenen op een plan.
Uitvoeringsplan	Plan voor de uitvoering waarin planning, budgetten en adviezen staan opgenomen.
Urban Sports	Verzamelnaam van sporten die zich afspe-len in de stedelijke omgeving. Voornamelijk beoefend door tieners en jongeren.
Verblijfswaarde	Mate waarin een ruimte aantrekkelijk, functi-oneel en comfortabel is voor mensen om er te verblijven, te ontmoeten of activiteiten te ondernemen.

Begrip	Definitie
Wadi	Afkorting voor Water Afvoeren Door Infiltra-tie. Een groene greppel waar overtollig re-genwater in opgevangen wordt en langzaam de bodem intrekt.
Wijk- of dorpsplek	Grote speelplek met wijk- of dorpsoverstij-gende functie. Ingericht voor een brede doel-groep en met een grote verblijfswaarde. Vaak ingericht met een combinatie van spelen, sporten en ontmoeten.